

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

1-19, 21-46, 48-100

Egz. Nr 1

plk dypl. Czesław ROMAN
plk dypl. Stanisław LEWANDOWSKI

**Temat: ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI W OPERACJI
ZACZEPNEJ ARMII W POCZĄTKOWYM OKRESIE WOJNY**
(Materiały do studiowania)

5488

028316

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
028316

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

1-19, 21-46, 48-100

Egz. Nr 1

plk dypl. Czesław ROMAN
plk dypl. Stanisław LEWANDOWSKI

Temat: ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI W OPERACJI
ZACZEPNEJ ARMII W POCZĄTKOWYM OKRESIE WOJNY
(Materiały do studiowania)

5488

028316

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
028316

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im.gen.broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

~~_____~~
Egz. Nr. 1

płk dypł. Czesław ROMAN

płk dypł. Stanisław LEWANDOWSKI

"Organizacja łączności w operacji zaczepnej armii
w początkowym okresie wojny".

/Materiały do studiowania/.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego
28316

WARSZAWA-REMBERTÓW

LISTOPAD

1964 r.

T R E Ś Ć

- I. Właściwości dowodzenia oraz warunki organizacji i zadania łączności.
- II. Planowanie i organizacja łączności.
 1. Planowanie łączności.
 2. Organizacja łączności:
 - a/ w rejonie alarmowym;
 - b/ podczas przegrupowania armii do rejonów wyjściowych;
 - c/ w rejonie wyjściowym;
 - d/ w toku operacji zaczepnej.
- III. Organizacja i praca poczty polowej.
- IV. Kierowanie łącznością.

I. Właściwości dowodzenia oraz warunki organizacji i zadania łączności.

Charakter przyszłej wojny - jeżeli do takiej dojdzie - uzależniony jest od poziomu rozwoju nowoczesnej broni. W rozwój techniki wojennej w okresie ostatnich 20 lat włożono wielki wysiłek, a szczególnie w rozwój broni nuklearnej, co doprowadziło do tego, że siły zbrojne Związku Radzieckiego i USA są w posiadaniu broni o prawie nieograniczonej możliwości niszczenia. Są to bomby i głowice atomowe, termojądrowe oraz inne, w które uzbiera się obecnie pociski kierowane i artyleryjskie.

Organizacja i taktyka sił zbrojnych opiera się dzisiaj na założeniu, że broń masowego rażenia zostanie użyta na polu bitwy przyszłości. Broń jądrowa z jej olbrzymią i niszczy-cielską siłą działania, wielką donośnością środków jej przenoszenia jest czynnikiem rewolucyjnego skoku w rozwoju, który przyniósł ze sobą radykalne zmiany w dotychczasowych poglądach na prowadzenie działań bojowych.

Doświadczenie ostatnich wojen wskazuje, że nie zawsze początkowemu ich okresowi udzielano należytej uwagi, co w wielu wypadkach przepłacone było dużymi stratami w ludziach, technice wojennej, a nawet utratą znacznych obszarów własnego terytorium. W obecnym okresie szczególną uwagę zwraca się na przygotowanie sił zbrojnych do działań w początkowym okresie wojny, ponieważ jest on podstawowym w całości wojny.

Współczesna armijna operacja zaczepna prowadzona w warunkach początkowego okresu wojny ma szereg właściwości szczególnych, które w zasadniczy sposób wpływają na dowodzenie wojskami i zadania realizowane przez wojska łączności. Do najbardziej charakterystycznych cech początkowego okresu wojny, mających poważny wpływ na dowodzenie i zapewnienie łączności można zaliczyć:

- prowadzenie od samego początku wojny aktywnych działań bojowych i ogromny rozmach współczesnych operacji;

- wojna może wybuchnąć w wyniku niespodziewanego uderzenia jądrowego, którego następstwa mogą być niezwykle groźne;
- przesunięcie wojsk armii na dużą odległość w gotowości wejścia do działań, które może odbywać się różnymi sposobami i nie zawsze całością sił;
- obiektem ogniowego oddziaływania przeciwnika będzie między innymi państwowa sieć telekomunikacyjna;
- armia w większości wypadków będzie zmuszona prowadzić bitwę spotkaniową, pokonywać duże przestrzenie skażone środkami promieniotwórczymi;
- na głównych kierunkach operacyjnych będą ześrodkowane duże siły wojsk pancernych, a ich działania łączone będą z silnymi desantami powietrznymi i morskimi;
- działania bojowe mogą być prowadzone przy niepełnych stanach osobowych i wyposażeniu technicznym;
- konieczność zapewnienia scentralizowanego dowodzenia przy dużym rozmachu operacji z jednoczesnym uwzględnieniem możliwości częściowej jego decentralizacji;
- dowodzenie wojskami armii realizowane będzie z kilku jednocześnie rozwiniętych w różnych rejonach punktów dowodzenia, ściśle ze sobą współpracujących, w warunkach częstych zmian ich rejonów rozmieszczenia, wnikających z wysokiego tempa działań;
- walczące strony dążyć będą do sparaliżowania i unieruchomienia systemu dowodzenia poprzez zakłócenia i niszczenie urządzeń systemu łączności polowego i stacjonarnego /państwowego/.

Ze względu na wagę przytoczonych powyżej cech początkowego okresu wojny, nie można nie widzieć ogromu zadań w zakresie dowodzenia i łączności w tym okresie. Nie wymaga uzasadnienia to, że aby łączność w tych warunkach mogła w pełni zapewnić potrzeby dowodzenia, powinna być przygotowana do tego jeszcze w okresie pokoju. W okresie pokoju należy zaplanować organizację systemu łączności, wykorzystanie w nim stacjonarnych i polowych środków łączności, dokonać podziału zadań w zakresie łączności pomiędzy poszczególne rodzaje wojsk i szczeble dowodzenia.

W wypadku niespodziewanego rozpoczęcia agresji przez nieprzyjaciela - wojska armii muszą być przygotowane do natychmiastowego wyjścia z garnizonów stałych, uporządkowania sił i przemarszu do granicy w celu wejścia do bitwy i rozwinięcia planowych działań. Wszystkie przedsięwzięcia związane z zapewnieniem dowodzenia i łączności na wypadek wybuchu wojny dla potrzeb armii planuje sztab okręgu wojskowego, jeszcze w okresie pokojowym.

Podstawowym warunkiem zapewniającym sprawność i ciągłość dowodzenia wojskami armii, szczególnie w początkowym okresie wojny jest prawidłowa organizacja i rozmieszczenie punktów dowodzenia oraz organizacja i zapewnienie ciągłej łączności ze sztabem przełożonym, podwładnymi, sąsiadami, wojskami współdziałającymi - jak również wewnątrz dowództwa armii.

Wynika to przede wszystkim z faktu, że broń jądrowa znacznie zwiększyła możliwości naruszenia ciągłości dowodzenia poprzez całkowite lub częściowe zniszczenie punktów dowodzenia i znajdujących się tam środków i węzłów łączności, które stanowią podstawę systemu łączności armii.

Ilość punktów dowodzenia w armii może być różna, z tym jednak, że powinno być zapewnione dowodzenie wojskami armii nawet w wypadku zniszczenia głównego stanowiska dowodzenia.

Uwzględniając charakter początkowego okresu wojny oraz przedstawione powyżej niektóre właściwości dowodzenia i łączności w tym okresie, można określić następujące zasadnicze zadania łączności:

a/ W okresie wyjścia wojsk do rejonów alarmowych:

- sprawne wyjście sił i środków łączności z garnizonów stałych do rejonów pozwalających na szybkie rozwinięcie systemu łączności w rejonach alarmowych wojsk armii oraz podczas kolejnych przesunięć punktów dowodzenia armii i podwładnych;
- zapewnienie przekazywania rozkazów i zarządzeń oraz zbieranie meldunków przez dowódców i sztaby przełożone i podległe przebywające w rejonie alarmowym, przez wykorzystanie stacjonarnego i polowego systemu łączności;

- zapewnienie możliwości wymiany informacji z polowych punktów dowodzenia z instytucjami wojskowymi i jednostkami /Komendy Garnizonu, wojskowe komendy wojewódzkie i rejonowe itp/ przebywającymi w garnizonach stałych, sztabami wojsk OTK i sąsiadami;
- zapewnienie niezbędnej łączności dla potrzeb kwatermistrza i tyłów armii z przełożonym i podwładnymi;
- zapewnienie niezbędnej łączności dla potrzeb armijnych organów regulacji ruchu oraz z organami regulacji ruchu wojsk OTK;
- zapewnienie odbioru danych o sytuacji powietrznej w systemie powiadamiania wojsk OPK.

b/ Podczas przegrupowania wojsk z rejonów alarmowych /garnizonów stałych/ do rejonów wyjściowych /ześrodkowania/:

- zapewnienie wymiany informacji z przełożonymi, podwładnymi i sąsiadami znajdującymi się w ruchu, których punkty dowodzenia znajdować się będą na znacznych odległościach względem siebie;
- zapewnienie wymiany informacji z podległymi związkami i oddziałami przegrupowującymi się transportem kolejowym, lotniczym i w niektórych wypadkach wodnym /w wypadku działania wzdłuż wybrzeża morskiego/;
- zapewnienie wymiany informacji podczas przejęcia dowodzenia związkami /oddziałami/ podporządkowanymi armii w toku przegrupowania;
- zapewnienie kierowania działalnością bojową związków /oddziałów/, które nawiązały styczność bojową z nieprzyjacielem w czasie przegrupowania oraz z wojskami osłonowymi;
- zapewnienie ciągłej wymiany informacji z wojskami rakietowymi, szczególnie wykonującymi zadania ogniowe;
- zapewnienie łączności dla potrzeb oddziałów regulacji ruchu armii jak i z organami regulacji ruchu sztabu przełożonego i wojsk OTK;
- zapewnienie sprawnego kierowania przegrupowaniem pododdziałów i urządzeń tyłowych przez kwatermistrzostwo armii;
- zapewnienie ciągłego odbioru danych o sytuacji powietrznej od posterunków radiotechnicznych wojsk OPK, sztabu przełożonego i sąsiadów;

- zapewnienie koniecznej łączności z garnizonami stałymi wojsk armii jak również z garnizonowymi węzłami łączności znajdującymi się w pasie przegrupowania armii.

c/ Podczas znajdowania się wojsk armii w rejonie wyjściowym do działań bojowych:

- zapewnienie wymiany informacji dowódcy i sztabowi armii z dowódcą i sztabem Frontu, Sztabem Generalnym oraz dowódcami i sztabami podległych związków taktycznych i pozostałymi elementami ugrupowania operacyjnego armii;
- zapewnienie możliwości otrzymywania informacji od organów rozpoznania armii, przełożonego sztabu i sąsiadów;
- zapewnienie wymiany informacji dowódcom i sztabom rodzajów wojsk oraz szefom służby armii z ich przełożonymi i podwładnymi, a w szczególności z wojskami raketowymi;
- zapewnienie wymiany informacji w zakresie współdziałania z sąsiadami, elementami ugrupowania operacyjnego Frontu oraz pomiędzy elementami ugrupowania operacyjnego armii;
- zapewnienie kwatermistrzostwu armii wymiany informacji z kwatermistrzem Frontu i frontowymi urządzeniami tyłowymi oraz z kwatermistrzami podległych związków /oddziałów/ i urządzeniami tyłowymi armii;
- zapewnienie odbioru sygnałów powiadamiania z posterunków radiotechnicznych przełożonych sztabów oraz przekazywanie sygnałów powiadamiania do podległych związków /oddziałów/ armii.

d/ Podczas prowadzenia operacji zaczepnej:

We współczesnej operacji zaczepnej armii dowodzenie wojskami niezmiernie się skomplikowało, w wyniku czego znacznie wzrosło znaczenie łączności jako podstawowego środka zapewniającego ciągłość i trwałość dowodzenia wojskami i kierowania środkami bojowymi.

Dowódca i sztab armii powinni prawie w sposób ciągły oceniać sytuację i w bardzo krótkim okresie czasu reagować na wszystkie jej zmiany, wprowadzać odpowiednie korekty do planu operacji a nawet bardzo często podejmować w toku operacji nowe decyzje, skierowywać siły i środki z jednego na drugi kierunek działań. Wszystko to jest możliwe, jeżeli informacje do dowódcy i sztabu będą napływać w sposób ciągły i w odpowiednim czasie. W ten sam sposób muszą być doprowadzane decyzje dowódców do wykonawców. Wszystko to może odbywać się przy istnieniu dobrze zorganizowanego systemu łączności.

Za podstawę organizacji łączności w armii winny być brane pod uwagę zasadnicze wymagania wypływające z decyzji dowódcy armii, charakteru operacji i przyjętego systemu dowodzenia.

W operacji zaczepnej, a szczególnie w toku jej prowadzenia łączność winna być organizowana z uwzględnieniem konieczności przybliżania punktów dowodzenia do wojsk walczących.

Stanowisko dowodzenia^{x/} armii najczęściej będzie rozmieszczane między dywizjami pierwszego i drugiego rzutu armii, w odległości 15-30 km od przedniej linii wojsk. Planowany nowy rejon rozmieszczenia SD winien być tak określany, by odległość między stanowiskiem dowodzenia armii, i stanowiskami dowodzenia czołowych dywizji, równała się w przybliżeniu odległości między nimi w rejonie wyjściowym do natarcia.

WSD armii rozmieszcza się w odległości 10 - 20 km od SD, zazwyczaj bliżej ugrupowania pierwszego rzutu armii. W toku walki WSD może być wykorzystywane przez dowódcę i wówczas głównym punktem dyspozycyjnym jest WSD, które organizuje się równolegle z SD.

Organizując łączność z podległymi związkami należy brać pod uwagę sposób dowodzenia nimi z organizowanych punktów dowodzenia. Punkty dowodzenia dywizji do rozpoczęcia operacji mogą znajdować się na różnych odległościach od SD armii. W toku prowadzenia operacji punkty dowodzenia dywizji przemieszczane są bardzo często. Na podstawie doświadczeń z ćwiczeń

x/ Patrz wykład płk dr Zygmunt Zieliński. Praca sztabu armii w operacji zaczepnej z uwzględnieniem przegrupowania wojsk na dużą odległość. Wyd. ASG - 1965 r. Nr bibl. 03406.

przeprowadzonych w Akademii i w Okręgach Wojskowych można stwierdzić, że około 50-60 % czasu prowadzonych działań, punkty dowodzenia dywizji znajdują się w ruchu.

W toku operacji mogą zaistnieć takie sytuacje kiedy dywizje pierwszego rzutu odrywają się od sił głównych, a tym samym i punktów dowodzenia armii na bardzo duże odległości. Może również zaistnieć wypadek, kiedy dywizja włanie się w ugrupowanie nieprzyjaciela i zostanie oddzielona od sił głównych jego wojskami.

W wypadkach tych utrzymanie bezpośredniej łączności z tymi związkami /oddziałami/ wymagać może organizacji pośrednich elementów w systemie łączności /PWL, pośredniczenie lub retranslacja/.

Organizując łączność z wojskami raketowymi armii /ABROT/ należy brać pod uwagę miejsce ich rozmieszczenia, wykonywane zadania i sposób przegrupowania. Istotne znaczenie dla zapewnienia łączności ABROT w toku operacji posiada organizacja grupy operacyjnej ze sztabu ABROT, której zadaniem jest przygotowanie i przyjęcie dowodzenia w kolejnym rejonie rozmieszczenia brygady. W tym wypadku odległość między SD brygady, a tą grupą operacyjną może wynosić 100 i więcej kilometrów.

W wielu wypadkach w toku prowadzenia operacji znajdzie konieczność przekazywania komend i rozkazów przez dowódcę i sztab wojsk raketowych i artylerii armii bezpośrednio do dywizjonów ABROT. Wymaga to zapewnienia bezpośredniej łączności z punktów dowodzenia armii do dywizjonów.

Organizując łączność dla potrzeb dowodzenia siłami i środkami obrony przeciwlotniczej armii należy brać pod uwagę, że dowodzenie nimi odbywa się z zasady tylko ze stanowiska dowodzenia. W tych warunkach bardzo często punkty dowodzenia oddziałów artylerii przeciwlotniczej mogą znajdować się w odległości do 100 km, co utrudniać będzie utrzymanie bezpośredniej łączności z tymi oddziałami przez Szefostwo OPL armii. W toku operacji punkty dowodzenia oddziałów artylerii przeciwlotniczej przemieszcza się wspólnie z osłanianymi przez nie obiektami.

Organizując łączność dla zapewnienia kierowania organami rozpoznania armii oraz przekazywania niezbędnych danych

z rozpoznania do zainteresowanych sztabów należy brać pod uwagę potrzebę zachowania ciągłości obiegu tych informacji bez względu na ruch wojsk.

Na łączność armii nakłada się również obowiązek zapewnienia dowodzenia podległymi związkami i oddziałami artylerii, wojsk inżynieryjnych, cenniczych, przeciwdziałania radiowego, organizowanymi desantami powietrznymi i odwodami. Zadania te z zasady realizowane są w ramach ogólnego systemu łączności armii.

Szereg bardzo skomplikowanych zadań łączności wynika z potrzeb zapewnienia ciągłego współdziałania. Przede wszystkim łączność armii winna zapewnić przekazywanie decyzji odnośnie wykonania uderzeń jądrowych przy pomocy różnych środków przenoszenia /rakiety, lotnictwo/, wykonywanych przez Front, armię oraz dywizjony rakiet podległych związków. W tym celu nieodzownym staje się powiązanie systemu łączności armii z systemami łączności Frontu i podległych dywizji. Łączność armii winna umożliwić zgrywanie działań bojowych z sąsiednimi armiami oraz siłami i środkami Frontu. Zapewniając w tym celu łączność należy uwzględnić, że sąsiednie armie mogą prowadzić operacje zaczepne lub obronne i że odległości pomiędzy sąsiednimi armiami mogą być znaczne, a teren między nimi może być objęty działaniem wojsk nieprzyjaciela, sąsiednie armie mogą również działać na spotkanie. W takich warunkach mogą powstać dość duże odległości pomiędzy punktami dowodzenia sąsiednich armii, co nie zawsze pozwoli na nawiązanie i utrzymanie bezpośredniej łączności i zajdzie potrzeba wykorzystywać elementy systemu łączności Frontu.

Istotnym zadaniem łączności jest zapewnienie wymiany informacji pomiędzy elementami ugrupowania operacyjnego armii, jak też tych elementów z wojskami sąsiednich armii. Realizując to zadanie należy uwzględnić, że nie wszystkie związki i elementy ugrupowania operacyjnego armii wykonują jedno i to samo zadanie - nie jednocześnie zwijają i rozwijają się, mogą wykonywać zadania na oddzielnych kierunkach.

W takich warunkach system łączności armii winien być przede wszystkim nadzwyczaj elastyczny ażeby być zdolnym zapewnić zgranie działań przy dowolnych zmianach organizacji

współdziałania. Należy również przewidywać zgranie systemów łączności armii i dywizji oraz okazywać pomoc dywizjom w zakresie utrzymania łączności współdziałania z innymi elementami ugrupowania operacyjnego armii, z dywizjami sąsiednich armii i lotnictwem.

Łączność w operacji zaczepnej armii winna również zapewniać wymianę informacji pomiędzy pododdziałami rozpoznania radioelektronicznego i przeciwdziałania radioelektronicznego armii.

W wypadku działań armii wzdłuż wybrzeża morskiego należy przewidywać zapewnienie wymiany informacji z Marynarką Wojenną.

Organizując łączność dla potrzeb kierowania tyłami należy brać pod uwagę dużą powierzchnię rozmieszczenia organów tyłowych oraz to, że ich przegrupowanie w toku operacji odbywa się nie równocześnie. Podziały tyłowe wydzielone do wzmocnienia związków pierwszego rzutu /środki ewakuacji, pododdziały medyczne/ będą przesuwane w ślad za dywizjami pierwszego rzutu. Jednak pozostałe jednostki i oddziały tyłowe będą przegrupowywać się za związkami drugiego rzutu armii. Sposób rozmieszczenia urządzeń tyłowych wpływa na organizację łączności dla potrzeb tyłów armii oraz rozmieszczenie niektórych elementów systemu łączności armii w strefie tyłów armii.

Z powyższych rozważań wynika, że oddziały i pododdziały łączności będą wykonywać wiele różnorodnych zadań, których zakres w miarę rozwoju sytuacji będzie szybko wzrastać. Stąd też zachodzi konieczność zachowania podstawowej masy sił i środków łączności na okres prowadzenia operacji co wymaga od przełożonych sztabów udzielenia wszechstronnej pomocy w zapewnieniu łączności dla potrzeb armii w okresie poprzedzającym operację w rejonach alarmowych, przegrupowanie i rejon wyjściowy/.

Pomyślna realizacja omówionych zadań łączności w operacji zaczepnej armii początkowego okresu wojny uwarunkowana jest wieloma względami. Do najbardziej istotnych można zaliczyć: odpowiednie przygotowanie kierunku operacyjnego armii, w ramach teatru działań wojennych pod względem łączności, odpowiednie wyposażenie i szkolenie jednostek łączności w za-

kresie rozwijania polowego systemu łączności w najbardziej skomplikowanych warunkach początkowego okresu wojny, z uwzględnieniem kompleksowego wykorzystania posiadanych polowych, jak i stacjonarnych środków łączności.

Działalność w zakresie realizacji tych przedsięwzięć powinna być ściśle powiązana z aktualnie przyjmowanymi metodami dowodzenia oraz czynnościami sztabów i wojsk na wypadek wojny.

II. Planowanie i organizacja łączności.

1. Planowanie łączności

We współczesnych warunkach, zachodzi konieczność jeszcze w okresie pokojowym wszechstronnego rozważenia i zaplanowania wszelkich przedsięwzięć w zakresie łączności dla potrzeb armii.

Planowanie łączności w okresie pokojowym winno odbywać się na podstawie doświadczeń i wniosków z ćwiczeń, warunków dyslokacji, przewidywanych zadań wykonywanych przez armię w początkowym okresie wojny, możliwości posiadanych sił i środków oraz stanu i możliwości istniejącej sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności.

Realizacja przez oddział łączności sztabu okręgu wojskowego /przyszły oddział łączności armii/ zaplanowanych przedsięwzięć w zakresie przygotowania łączności dla potrzeb działań bojowych wojsk z chwilą rozpoczęcia wojny, uzależniona jest od danych wyjściowych jakie wpłyną ze Sztabu Generalnego lub instytucji, która w czasie wojny ma spełniać rolę sztabu Frontu.

Ponieważ plan operacji na wypadek wojny stanowi dokument specjalnego znaczenia, dlatego też w opracowaniu planu łączności, który jest częścią składową planu operacji, może brać udział ograniczona grupa oficerów oddziału łączności sztabu okręgu wojskowego. Należy zakładać, że niemożliwością będzie opracowanie planu łączności ^{armii} na wypadek wojny w szczególności, jednak powinny być uwzględnione potrzeby zapewnienia dowodzenia wynikające z planowanych działań wojsk armii na wypadek wojny. Plan ten winien uwzględniać następujące zagadnienia:

- skład sił i środków łączności armii, ich podział w zależności od wykonywanych zadań, miejsca i czasu ześrodkowania i osiągnięcia gotowości bojowej;
- drogi wyjścia pododdziałów łączności z garnizonów stałych do rejonów alarmowych oraz ich wykorzystanie i sposób przegrupowania do rejonów wyjściowych /ześrodkowania/;
- zakres wykorzystania przez armię, na terytorium własnego kraju i państw sojuszniczych, systemu łączności Ministerstwa Łączności;
- sposób wykorzystania etatowych środków łączności do czasu rozpoczęcia działań przy uwzględnieniu daleko idącej pomocy w tym zakresie ze strony przełożonych;
- organizację łączności i sposób jej eksploatacji w czasie przejścia wojsk z garnizonów stałych do rejonów alarmowych /ześrodkowania/ w rejonie alarmowym, podczas przegrupowania i w rejonie wyjściowym;
- organizację łączności w wypadku zmian w składzie armii oraz zmian w podporządkowaniu sił i środków;
- organizację łączności na wypadek podporządkowania armii związków /oddziałów/ armii sojuszniczych oraz łączność współdziałania z wojskami sojuszniczymi;
- rejony i terminy rozmieszczenia połowych punktów dowodzenia armii, sztabu przełożonego, sąsiadów i sztabów podległych;
- dokumenty dotyczące eksploatacji zaplanowanego systemu łączności;
- sposób materiałowego i technicznego zaopatrzenia oddziałów łączności armii;
- sposób organizacji i uruchomienia poczty polowej;
- określenie odwodu sił i środków łączności, jego rozmieszczenie, sposób przegrupowania oraz ewentualne zadania.

Oddział łączności sztabu OW w oparciu o wszechstronną ocenę położenia i możliwości winien przewidzieć warianty organizacji systemu łączności, stosownie do przewidywanych działań wojsk armii.

Opracowanie planu łączności armii w okresie pokojowym nie może być aktem jednorazowym lecz ciągłym procesem, polegającym na stałym uaktualnianiu tego co zostało dotychczas opracowane, stosownie do zmian danych, stanowiących podstawę tego planu. Szczególnie należy stale uaktualniać zmiany zachodzące w dyslokacji wojsk, rejonów alarmowych, baz zaopatrywania, zmian w sieci drogowej, sieci telekomunikacyjnej, przepraw itp.

Na podstawie opracowanego planu łączności, oddział łączności sztabu OW opracowuje zarządzenia wykonawcze, z których wyciągi wysyłane są jeszcze w okresie pokoju do zainteresowanych sztabów podległych.

Przygotowanie operacji zaczepnej może się odbywać w warunkach dokonywanego przegrupowania wojsk armii na dużą odległość, co wymaga od oddziału łączności armii daleko idących przewidywań i śledzenia rozwoju sytuacji. Sposób i kolejność pracy sztabu armii, a w tym i oddziału łączności po otrzymaniu zadania zależne są od wielu czynników, a zwłaszcza od położenia operacyjnego armii, czasu jakim dysponuje się na wejście do bitwy oraz metody pracy dowódcy armii i jego sztabu.

Z powyższego wynika, że trudno jest ustalić jakikolwiek schemat pracy oddziału łączności armii. Będzie on rozstrzygany każdorazowo w zależności od sytuacji. Ocenę położenia pod względem łączności oficerowie oddziału łączności winni przeprowadzać nie zależnie od położenia i czasu jakim dysponują, by móc przedstawić propozycje w zakresie wykorzystania sił i środków łączności.

Szczegółowe planowanie łączności następuje z chwilą, gdy dowódca armii sprecyzuje swoją koncepcję decyzji, może to nastąpić w okresie stanu podwyższonej gotowości obrony państwa.

Planowanie łączności w czasie pokoju odbywa się w dogodnych warunkach, przy dostatecznej ilości czasu. W wypadku wojny, nawet już w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa uzupełnianie i realizacja planu łączności armii stosownie do zaistniałej sytuacji i zgodnie z konkretnymi zadaniami armii będzie realizowana w trudnych i skomplikowanych warunkach, ze względu na:

- ograniczoną ilość czasu potrzebnego na uzupełnienie planu łączności, stosownie do zaistniałej sytuacji i doprowadzenie zarządzeń do wykonawców oraz uruchomienie zaplanowanego systemu łączności;
- doprowadzenie do pełnej gotowości bojowej nowomobilizowanych pododdziałów łączności, postawienie im zadań organizacyjnych i wykonawczych;
- konieczność utrzymywania łączności z przełożonym i podwładnymi w warunkach kiedy będą wykonywane jednocześnie różnorodne zadania przez wojska armii, które będą przeważnie w ruchu i na znacznych odległościach względem siebie;
- przygotowanie łączny wydzielonych z sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności do pracy z urządzeniami polowego systemu łączności.

Podjmując decyzję dowódca armii /lub szef sztabu/ winien wziąć pod uwagę propozycje szefa łączności armii w zakresie organizacji łączności, które on przygotowuje na podstawie analizy zadania i oceny położenia z punktu widzenia organizacji łączności. Propozycje te winny być krótkie i konkretne i mogą ujmować następujące zagadnienia:

- warunki organizacji łączności w planowanej operacji, wynikające z zadania i konkretnego położenia armii;
- stan i możliwości oddziałów i pododdziałów łączności oraz ewentualne potrzeby wzmocnienia;
- propozycje dotyczące rozmieszczenia i zmiany punktów dowodzenia armii i podległych związków /oddziałów/;
- propozycje zabezpieczenia łączności przed wpływem nieprzyjaciela oraz propozycje dotyczące organizacji zakłóceń w systemie łączności nieprzyjaciela.

Powyższe propozycje szef łączności może meldować w całości, najczęściej, ze względu na ograniczony czas, będzie on udzielał odpowiedzi na stawiane mu przez dowódcę lub szefa sztabu pytania.

Szef łączności armii winien dążyć do przeprowadzenia rekonesansu rejonów rozmieszczenia węzłów łączności punktów dowodzenia armii, w rejonie wyjściowym /ześrodkowania/ jak i w toku operacji podczas ich kolejnej zmiany. Szczególne znacze-

nie posiada również rozpoznanie łączności w rejonach wyjściowych, ze względu na ograniczony czas na rozwinięcie wojsk armii, a w tym i systemu łączności w tym rejonie. W czasie tego rozpoznania należy przede wszystkim ustalić:

- możliwości wykorzystania miejscowych środków łączności dla potrzeb armii;
- † rejonny rozmieszczenia węzłów łączności, radiostacji, stacji radioliniowych oraz innych urządzeń, a także rejonny rozmieszczenia oddziałów i pododdziałów łączności;
- rejonny rozmieszczenia odwodu sił i środków łączności;
- rejonny skażenia.

Powzięcie decyzji przez dowódcę armii stanowi dla szefa łączności podstawę do planowania i organizacji łączności. Szczególne znaczenie dla szefa łączności mają takie dane z decyzji jak: kierunek głównego uderzenia, ugrupowanie operacyjne, skład i zadania poszczególnych elementów ugrupowania operacyjnego, rozmieszczenie i sposób oraz czas przenoszenia punktów dowodzenia armii i podległych dywizji.

Dowódca /szef sztabu/ armii ustala również gotowość punktów dowodzenia armii, co warunkuje między innymi gotowość łączności na nich i z podległymi sztabami.

Podczas organizacji współdziałania dowódca armii między innymi podaje sposoby wymiany informacji wewnątrz ugrupowania operacyjnego armii, z sąsiadami i elementami ugrupowania operacyjnego Frontu.

Szef łączności armii winien otrzymać wytyczne do organizacji łączności od szefa sztabu. Wytyczne te każdorazowo będą wynikały z konkretnych potrzeb dowodzenia i warunków działań wojsk armii w operacji zaczepnej początkowego okresu wojny. Aby mogły jednak stanowić podstawę pracy szefa łączności w zakresie organizacji łączności winny one zawierać następujące zagadnienia:

- zmiany w składzie armii, marszrut dla poszczególnych dywizji, ABROT, praplot, paplot oraz czas wejścia w rejon wyjściowy do działań /ześrodkowania/;
- rejonny rozmieszczenia i kierunek przesuwania punktów dowodzenia armii;

- czas gotowości łączności w rejonie wyjściowym do działań i wariant, według którego ma być prowadzona dana operacja zaczepna;
- przedsięwzięcia w zakresie maskowania operacyjnego i zakłóceń systemu łączności nieprzyjaciela;
- czas wprowadzenia zmian do zaplanowanego systemu łączności.

Znajomość sytuacji taktyczno-operacyjnej, decyzji dowódcy armii, zarządzeń sztabu przełożonego, wytycznych szefa sztabu armii, stanu posiadanych sił i środków łączności oraz danych z rozpoznania rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia i stanu miejscowych stacjonarnych środków łączności stanowią podstawę do wprowadzenia uzupełnienia dotychczasowego lub opracowania nowego planu łączności.

W planie łączności ujmuje się następujące zagadnienia:

- organizację łączności dowodzenia, współdziałania, tyłów i powiadamiania;
- podział sił i środków łączności;
- przedsięwzięcia związane z zabezpieczeniem łączności środkami radiowymi i radioliniowymi przed zakłóceniami stosowanymi przez nieprzyjaciela oraz organizację zakłóceń systemu łączności nieprzyjaciela;
- przedsięwzięcia związane z maskowaniem operacyjnym i maskowaniem pracy środków łączności;
- przedsięwzięcia ~~związane z~~ organizacja pracami poczty polowej;
- przedsięwzięcia dotyczące obrony przed skutkami broni masowego rażenia i ich likwidacją.

Plan łączności na szczeblu armii obejmuje następujące dokumenty:

- schemat łączności środkami radiowymi;
- schemat łączności środkami radioliniowymi i przewodowymi;
- schemat łączności środkami ruchomymi;
- schemat organizacji i pracy poczty polowej;
- plan materiałowo-technicznego zaopatrzenia oddziałów i pododdziałów łączności.

Dokumenty planu łączności opracowuje się w jednym egzemplarzu, które pozostają w sztabie armii.

Schemat łączności środkami radiowymi zawiera organizację poszczególnych relacji radiowych w operacji zaczepnej oraz rozliczenie sił i środków radiowych.

Schemat łączności środkami radioliniowymi i przewodowymi określa kierunki, na których będzie rozwijana łączność radioliniowa i przewodowa, miejsca rozwinięcia poszczególnych stacji radioliniowych, sposób zapewnienia łączności w toku operacji. Na schemacie ukazywane są rejony rozmieszczenia węzłów łączności punktów dowodzenia jak i pomocniczych węzłów łączności, pomiędzy którymi lub do których organizuje się łączność, manewr środkami łączności w toku operacji oraz rozliczenie sił i środków.

Schemat łączności środkami ruchomymi zawiera marszruty ruchu środków, rejony rozmieszczenia składnic meldunkowych, lądowisk i ich miejsca w ugrupowaniu marszowym punktów dowodzenia, czas doręczenia dokumentów bojowych oraz rozliczenie sił i środków.

Schemat organizacji i pracy poczty polowej zawiera dane odnośnie rozmieszczenia bazy, stacji i punktów wymiany oraz innych organów poczty polowej, czas i sposób wymiany poczty oraz zestawienie środków ruchomych.

Plan materiałowo-technicznego **zaopatrzenia** w sprzęt łączności zawiera dane dotyczące uzupełnienia związków taktycznych i oddziałów w zakresie sprzętu łączności, kolejność oraz terminy uzupełnienia sprzętu w toku działań bojowych, sposób wykorzystania miejscowych i zdobytych środków, materiałów i urządzeń łączności, określa zasady przekazywania i zabezpieczenia zapasów znajdujących się w składach i magazynach oraz transport do ich przewozu.

Plan ten ujmuje również zagadnienia zabezpieczenia technicznego w oddziałach i pododdziałach łączności, które polegają na prawidłowej eksploatacji i utrzymaniu stałej sprawności technicznej i gotowości bojowej sprzętu. Podaje się dane odnośnie przygotowania i wykorzystania poszczególnych warsztatów naprawczych, zakres i terminy wykonywania prac naprawczych na poszczególnych szczeblach dowodzenia, naprawy wykonywane siłami przełożonego, zasady zaopatrywania w materiały eksplo-

atacyjne oraz sposób ewakuacji uszkodzonego sprzętu łączności z pola walki.

Na podstawie dokumentów planu łączności opracowywane są dokumenty wykonawcze, z których podstawowym jest zarządzenie łączności. Zarządzenie łączności jest dokumentem sztabu armii i wysyła się je do podległych sztabów związków taktycznych i oddziałów. Dokument ten podpisują szef sztabu i szef łączności armii. Zarządzenie łączności winno wpłynąć do zainteresowanych sztabów w terminie gwarantującym pełną jego realizację przez wykonawców, najcelowiej jednak równocześnie z rozkazem operacyjnym. Ze względu na ograniczony czas planowania pierwszej operacji początkowego okresu wojny, zarządzenie łączności może być poprzedzone ustnymi wytycznymi szefa łączności armii, które będą następnie ujęte w pisemnym zarządzeniu łączności.

Niezależnie od podanych dokumentów, oddział łączności armii opracowuje i inne dokumenty, które dotyczą sposobu wykorzystania i warunków pracy wszystkich środków zorganizowanego systemu łączności /tabele danych radiowych, kryptonimów, sygnały rozpoznawcze osób funkcyjnych itp/.

Istotne znaczenie dla pracy całego systemu łączności posiada praca oddziału łączności w zakresie określenia rejonów rozwijania węzłów łączności, ich składu organizacyjnego na poszczególnych położeniach oraz ich współpracę i sposób przesunięcia w toku działań. Węzły łączności są zasadniczymi elementami zorganizowanego systemu łączności armii i od ich pracy zależy sprawność obiegu informacji pomiędzy dowódcami i sztabami, dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb.

Podległymi oddziałami i pododdziałami łączności kieruje szef łączności armii osobiście lub przez oficerów oddziału. Trudność realizacji tego zadania polega na tym, że przeważająca większość pododdziałów łączności będzie wykonywać powierzone im zadania drobnymi grupami lub zespołami /np. obsługa pośredniej stacji radioliniowej, zespoły budowy linii itp/ na dużych odległościach od węzłów łączności.

Taki sposób działania utrudnia przekazywanie im nowych zadań, zaopatrywanie i ochronę przed oddziaływaniem nieprzyjaciela.

Zadania wykonywane przez te drobne zespoły /grupy/ zmuszają oddział łączności do stawiania im bezpośrednio zadań, pomijając dowódców oddziałów /pododdziałów/ łączności.

Dla kierowania pracą oddziałów i pododdziałów wykorzystuje się zorganizowany system łączności.

2. Organizacja łączności

Podczas przegrupowania wojsk na dużą odległość, będą one wykorzystywały przede wszystkim drogi przygotowane w okresie pokojowym w ramach operacyjnego przygotowania teatru działań wojennych. W tych warunkach będą możliwości wykorzystania w szerokim stopniu sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności, która powinna być przystosowana dla potrzeb wojska w okresie pokojowym. Stopień wykorzystania tej sieci będzie podyktowany warunkami - w jakich odbywać się będzie przegrupowanie i wejście armii do bitwy. Należy również uwzględnić aktualny stan techniczny istniejących stacjonarnych i polowych urządzeń łączności oraz ich możliwości współpracy w planowanym systemie łączności.

W czasie planowania i organizacji łączności należy mieć na uwadze nie tylko konieczność zapewnienia ciągłej łączności podczas przegrupowania lecz i na okres planowanych działań. Na okres przesunięcia wojsk i operacji należy uwzględnić konieczność zapewnienia łączności:

- w ruchu oraz w warunkach znacznego rozśrodkowania wojsk i sztabów;
- w warunkach aktywnych zakłóceń radiowych jakie mogą być stosowane przez nieprzyjaciela, szczególnie w strefie przyfrontowej;
- w nocy i w złych warunkach atmosferycznych;
- przy ograniczonej możliwości wykorzystania stacjonarnego - państwowego i wojskowego systemu łączności;
- zachowania maksymalnej zdolności bojowej oddziałów i pododdziałów łączności na czas wejścia armii do bitwy;
- zapewnienie warunków kompleksowego wykorzystania będących w dyspozycji środków w celu zorganizowania jednolitego systemu łączności spełniającego wymagania w zakresie wymiany informacji dla potrzeb dowódcy, sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb armii.

Biorąc pod uwagę powyższe dane organizację łączności należy rozpatrywać według kolejnych etapów działania armii w początkowym okresie wojny, to znaczy w rejonie alarmowym, w czasie przegrupowania, w rejonie wyjściowym /ześrodkowania/ i w toku prowadzenia operacji zaczepnej.

a/ Organizacja łączności w rejonie alarmowym

W okresie pokojowym garnizonowy system łączności przystosowywany będzie do zapewnienia łączności na czas przebywania wojsk w rejonie alarmowym. Łączność przewodowa będzie stanowić podstawowy rodzaj łączności w tym okresie, co jest podyktowane koniecznością zachowania skrytego wyjścia sztabów i wojsk z garnizonów stałych do rejonów alarmowych /wyjściowych/. Potrzeby w zakresie łączności przewodowej będą pokrywane przez sieć telekomunikacyjną kraju. Zakres wykorzystania tej sieci uzależniony będzie od jej stanu w rejonie rozmieszczenia armii. Wszystkie inwestycje Ministerstwa Łączności realizowane w okresie pokoju uwzględniają potrzeby militarne i są uzgadniane ze Sztabem Generalnym. Zmiany w rozbudowie sieci telekomunikacyjnej kraju będą miały wpływ na zapewnienie łączności dla potrzeb armii na wypadek wojny i winny być uwzględnione w opracowanych dokumentach planu łączności.

Drugim środkiem łączności, jaki będzie wykorzystywany szeroko w rejonie alarmowym armii będą ruchome środki łączności.

Nie oznacza to wcale, że w tym rejonie nie mogą być wykorzystywane środki łączności radiowej i radioliniowej. Środki radiowe powinny być stale gotowe do pracy, jeżeli inne rodzaje środków łączności nie będą w stanie zapewnić przekazywanie informacji, szczególnie może to dotyczyć przekazywania sygnałów alarmowych, powiadamiania i innych danych, które wymagają natychmiastowej realizacji i nie mogą być przekazane przy pomocy innych środków łączności.

Środki radioliniowe mogą być wykorzystywane do dokonania połączeń węzłów łączności garnizonów stałych z węzłami łączności rejonów alarmowych.

Czas przebywania wojsk armii w rejonie alarmowym będzie różny i może trwać od kilku do kilkunastu godzin. Potrzeby w zakresie dowodzenia będą uzależnione od sytuacji i wa-

runków w jakich znajdują się sztaby i wojska. Dlatego też organizacja łączności będzie uzależniona od:

- sytuacji ogólnej w czasie wychodzenia armii do rejonów alarmowych;
- czasu przebywania sztabów i wojsk w rejonach alarmowych i przewidywanego dalszego ich działania;
- gotowości bojowej oddziałów i pododdziałów łączności, czasu posiadanego na organizację łączności;
- potrzeb w zakresie łączności oraz stopnia przygotowania systemu łączności w okresie pokojowym i jego sprawności.

Zakres zaangażowania etatowych środków łączności armii w rejonie alarmowym winien być minimalny, ze względu na krótki czas przebywania wojsk armii w tym rejonie oraz konieczność zachowania tych środków dla zapewnienia łączności na czas operacji zaczepnej. System łączności zorganizowany w rejonach alarmowych winien zapewniać niezbędne minimum możliwości porozumiewania się, a w wypadku przedłużania się czasu przebywania wojsk w tym rejonie system ten winien być udoskonalany i rozbudowywany. W każdej jednak sytuacji rozwinięty system łączności winien umożliwiać utrzymanie łączności z przełożonym i podwładnymi, z garnizonem stałym oraz organami kierującymi mobilizacją i uzupełnieniem.

W rejonie alarmowym armii będzie zorganizowana łączność przewodowa w systemie garnizonowych węzłów łączności okręgu wojskowego i podległych jednostek. System ten na czas wyprawowania wojsk do rejonów alarmowych może być uzupełniony dodatkową ilością łączny wydzielonych z sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności, na zapotrzebowanie szefa łączności okręgu wojskowego. Dostosowanie tej sieci do potrzeb związanych z wyjściem wojsk z garnizonów stałych będzie polegało na wydłużeniu istniejących relacji z garnizonów stałych do rejonów alarmowych, może to być wykonane przy pomocy stacji radioliniowych /w wypadku braku możliwości wykonania tego na istniejących liniach przewodowych w wymaganym czasie/.

W wypadku jeżeli okaże się, że istniejąca sieć telekomunikacyjna nie zapewnia potrzeb dowodzenia wojskami armii w czasie ich znajdowania się w rejonach alarmowych, armia mo-

że otrzymać pomoc ze Sztabu Generalnego i Frontu w siłach i środkach łączności, koniecznych dla rozbudowy wymaganego systemu łączności. W niektórych jednak wypadkach armia będzie zmuszona realizować te zadania własnymi siłami.

Po wyjściu sztabu armii w rejon alarmowy dowodzenie może się odbywać z SD i WSD armii. Na tych punktach dowodzenia będą organizowane węzły łączności, z których zasadniczym będzie węzeł łączności SD. Węzeł ten powinien zapewnić łączność w bezpośrednich kanałach teleronicznych i telegraficznych do węzłów łączności:

- Sztabu Generalnego;
- punktów dowodzenia Frontu;
- sztabu okręgu wojskowego;
- KSD armii;
- stanowisk dowodzenia podległych związków i oddziałów ogólnowojskowych i rodzajów wojsk a także sąsiadów.

Ze względu na miejsce rozmieszczenia i stan sieci telekomunikacyjnej kraju, z niektórymi oddziałami i elementami tyłowymi armii nie będzie możliwości zastosowania łączy bezpośrednich. W związku z tym, z tymi oddziałami i elementami, będzie zapewniona łączność pośrednio poprzez węzły łączności sztabów, w pobliżu których będą one rozmieszczone.

Nie we wszystkich wypadkach będzie możliwość podłączenia się sztabów do garnizonowych węzłów łączności lub korzystania z łączy wydzielonych dla potrzeb armii. Część sztabów, a szczególnie elementów tyłowych będzie korzystać z krajowej sieci telekomunikacyjnej przeznaczonej dla ruchu publicznego. W tym wypadku uzyskiwanie połączeń przez te sztaby z polowym systemem łączności armii możliwe będzie dzięki powiązaniu, które dokonuje się w okresie pokojowym, garnizonowych węzłów łączności z siecią telekomunikacyjną Ministerstwa Łączności i Ministerstwa Komunikacji. Dla przyspieszenia realizacji połączeń w sieci ruchu publicznego i w sieci Ministerstwa Komunikacji oddział łączności sztabu OW opracowuje specjalne dokumenty, na podstawie których uzyskiwane będą połączenia w określonej kolejności.

Ilość kanałów łączności przewodowej armii z przełożonym i sztabem okręgu wojskowego określana będzie w konkretnym

przypadku przez sztab generalny, zaś ilość kanałów telefonicznych i telegraficznych z podległymi sztabami określa sztab OW. Jak wynika z doświadczeń prowadzonych ćwiczeń, dla łączności telefonicznej pomiędzy sztabem armii a sztabami podległych związków i oddziałów należy mieć co najmniej po jednym łączu telefonicznym. Łączność telegraficzna będzie zapewniona w garnizonowym systemie stacjonarnej łączności abonenckiej poprzez doprowadzenie połączeń z garnizonu stałego do rejonu alarmowego sztabu armii i związków taktycznych oraz sztabów rodzajów wojsk, które dysponować będą aparaturą telegraficzną. Połączenia te winny być wykonane przed przybyciem sztabów w rejon alarmowy, co jest możliwe do osiągnięcia dzięki wcześniejszemu postawieniu w stan gotowości bojowej oddziałów łączności.

Rozbudowa łączności przewodowej nie nastąpi równocześnie, ponieważ sztaby związków i oddziałów będą przybywać do rejonów alarmowych w różnym czasie jak również ubywać z tych rejonów nie jednocześnie.

Pomimo ograniczenia pracy środków radiowych na nadawanie ze względu na intensywne rozpoznanie prowadzone przez nieprzyjaciela nie można zrezygnować z łączności radiowej w okresie znajdowania się wojsk armii w rejonach alarmowych.

Szczególne znaczenia nabiera łączność radiowa, w wypadku gdy działania wojenne rozpoczną się niespodziewaną agresją ze strony nieprzyjaciela. W warunkach tych łączność przewodowa /sieć telekomunikacyjna kraju/ może być zniszczona przez oddziaływanie nieprzyjaciela.

W okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa kraju łączność radiowa winna być zorganizowana i uruchomiona zgodnie z planem opracowanym i sprawdzonym jeszcze w okresie pokoju.

Podstawą łączności radiowej armii na czas przebywania w rejonach alarmowych jest łączność operacyjna istniejąca w okresie pokoju. Organizowana ona jest według potrzeb okresu pokojowego i może być przystosowana dla potrzeb początkowego okresu wojny. Międzygarnizonowa łączność radiowa na szczeblu okręgu wojskowego organizowana jest w odpowiednich sieciach i kierunkach radiowych przy pomocy stacjonarnych stacji

średniej mocy /R-118, R-102/. Łączność ta przeznaczona jest między innymi do przekazywania sygnałów alarmowych łącznie z sygnałami o podwyższeniu gotowości bojowej. Ma ona również zadanie zapewnienia dowodzenia wojskami armii do czasu wyjścia sztabów w rejon alarmowy, a w niektórych wypadkach oraz w zależności od potrzeb i odległości rejonów alarmowych od garnizonów stałych i podczas znajdowania się wojsk w rejonach alarmowych.

W zasadzie, w tym celu winny być wykorzystane radiostacje garnizonowych węzłów łączności zdalnie sterowane z rejonów alarmowych. Jednak w wypadku dużego oddalenia rejonu alarmowego, który przekracza możliwości sterowania radiostacją w garnizonie, mogą być do tych sieci wydzielone radiostacje polowe, rozmieszczone w rejonach alarmowych.

Ponieważ w okresie pokoju, dla operacyjnej łączności radiowej organizuje się ograniczoną ilość sieci /kierunków/ radiowych, dlatego też zachodzi potrzeba organizowania dodatkowych sieci i kierunków radiowych, które wynikną z potrzeb wyjścia i znajdowania się wojsk w rejonach alarmowych. Wskazano jest aby łączność radiowa na czas przebywania wojsk w rejonach alarmowych zaplanowana była w kilku wariantach. Wariantowanie winno dotyczyć ilości organizowanych sieci i kierunków radiowych, co pozwoli na dobór odpowiedniego wariantu gwarantującego zapewnienie wymiany informacji dla poszczególnych korespondentów.

Uruchomienie łączności radiowej następuje za zgodą przełożonego, a praca w sieciach i kierunkach radiowych winna być prowadzona z obciążeniem jakie było stosowane w okresie pokojowym.

Łączność radiowa z przełożonymi - dowództwem Frontu, lub jeśli zajdzie potrzeba ze Sztabem Generalnym - powinna być utrzymywana na kierunkach lub w sieciach radiowych z możliwością wyprowadzenia dowolnego korespondenta do pracy na kierunek radiowy. Do zorganizowanych sieci lub kierunków radiowych sztab armii wydziela radiostacje R-102 z polowego węzła łączności, względnie R-118 z garnizonowego węzła łączności.

Z podległymi związkami i oddziałami armia będzie organizowała łączność radiową na kierunkach, w sieciach oraz na falach dyżurnego odbioru. Ilość tych sieci i kierunków

radiowych zależna będzie od składu armii, przyjętego systemu dowodzenia, odległości między sztabami w rejonie alarmowym. Do pracy w tych sieciach i kierunkach radiowych wydziela się radiostacje R-118 /stacjonarne lub polowe/.

Sztab armii po wyjściu do rejonów alarmowych powinien utrzymywać łączność radiową ze sztabem okręgu wojskowego. Najcelowiej łączność tę zapewnić na jednym lub kilku kierunkach radiowych za pomocą radiostacji R-118. Ilość kierunków podyktowana będzie ilością prowadzonej wymiany informacji pomiędzy tymi sztabami.

Łączność dla potrzeb dowódcy i sztabu wojsk rakietowych i artylerii z przełożonym i podwładnymi zapewniona będzie przede wszystkim w sieciach i kierunkach zorganizowanych dla potrzeb sztabu armii. W niektórych wypadkach mogą być organizowane oddzielne sieci radiowe, za pomocą radiostacji R-118, szczególnie dotyczy to łączności z ABROT.

Łączność dla potrzeb szefa obrony przeciwlotniczej armii w rejonie alarmowym zapewnia się w zakresie umożliwiającym kierowanie obroną przeciwlotniczą i pracą punktów radiotechnicznych / o ile będą rozwijane/ oraz zapewniającą powiadamianie wojsk. Odbiór sygnałów powiadamiania przez stanowisko dowodzenia armii odbywać się będzie w kanałach powiadamiania KOPK, na obszarze którego rozmieszczona jest armia.

Potrzeby w zakresie dowodzenia wojskami inżynierskimi i chemicznymi zapewnione będą w sieciach i kierunkach radiowych zorganizowanych dla potrzeb sztabu armii.

W celu zapewnienia łączności samolotom i śmigłowcom eskadry lotnictwa łącznikowego armii, organizuje się sieć radiową lotnictwa łącznikowego armii za pomocą radiostacji UKF /R-824, R-800/.

W rejonie alarmowym będzie rozwijane KSD armii, z którego kwatermistrz armii wraz z podległym mu sztabem będzie kierował całokształtem pracy jednostek tyłowych oraz przejęciem dowodzenia nimi. W takim wypadku organizuje się łączność radiową pomiędzy SD i KSD armii na oddzielnym kierunku radiowym /R-118/ oraz w sieciach kwatermistrza armii z jednostkami i urządzeniami tyłowymi.

Zakres rozbudowy łączności radioliniowej w rejonie alarmowym, będzie uzależniony od stanu łączności przewodowej i środkami ruchomymi oraz odległości rejonów rozmieszczenia podległych wojsk.

Organizując łączność radioliniową należy liczyć się z koniecznością ograniczenia wykorzystania ilości stacji radioliniowych oraz zachowania większości sił i środków w odwodzie. Łączność radioliniową organizuje się niezależnie od łączności przewodowej, jak też w powiązaniu z nią.

Jeżeli łączność przewodowa środkami ruchomymi zapewni należyty obieg informacji to korzystanie ze środków radioliniowych może być poważnie ograniczone lub nawet zakazane.

Zasadniczym sposobem organizacji łączności środkami radioliniowymi w rejonie alarmowym powinna być łączność na kierunkach. Na jednym kierunku może być utrzymywana łączność z jednym lub z kilkoma korespondentami jednocześnie. Organizacja taka będzie w dużym stopniu uzależniona od warunków terenowych i od rozmieszczenia rejonów alarmowych. Utrzymanie łączności na jednym kierunku z kilkoma korespondentami można zapewnić przez odprowadzenie kanałów ze stacji pośrednich lub przez pomocnicze węzły łączności /PWL/.

Niezależnie od przedstawionego sposobu wykorzystania środków radioliniowych mogą one również uzupełniać łączność przewodową. W tym wypadku stacje radioliniowe stosuje się jako wstawki do linii przewodowych, w celu wydłużenia linii przewodowych, odprowadzenia kanałów lub w innym celu.

Na szczeblu armii szef łączności organizuje dwie składowice meldunkowe /przy SD i KSD/. Składowice te wykorzystuje się do przesyłania bardzo pilnej korespondencji tajnej. Pozostałe dokumenty tajne w tym okresie przesyła się w dalszym ciągu pocztą specjalną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

b/ Organizacja łączności podczas przegrupowania armii do rejonów wyjściowych

W czasie przegrupowania wojsk armii do rejonów wyjściowych wiele zadań związanych z dowodzeniem tymi wojskami przejmuje na siebie sztab generalny. Szczególnie będzie to stosowane wówczas, gdy dowódca i sztab armii będą się przegrupowywać równocześnie z podległymi im wojskami. Niemniej jednak powinna być zapewniona możliwość całkowitego przejścia dowodzenia przez dowódcę i sztab armii w dowolnym czasie i miejscu.

Wynika więc z tego, że bez względu na to, kto będzie organizował przegrupowanie wojsk armii, dowódca i sztab armii winni posiadać aktualne dane o przebiegu marszu podległych im wojsk, a oddział łączności armii będzie musiał zapewnić niezbędną ilość kanałów, a tym samym angażować odpowiednią ilość sił i środków armii. Potrzeba ta wyniknie szczególnie w wypadku kiedy przegrupowanie odbywać się będzie po wybuchu wojny, w warunkach silnego oddziaływania nieprzyjaciela i poważnego naruszenia systemu telekomunikacyjnego kraju. Jednocześnie jednak szef łączności armii winien dążyć do utrzymywania zasadniczej ilości sił i środków łączności w odwodzie, które będą potrzebne dla organizacji łączności w rejonie wyjściowym i w toku planowanej operacji zaczepnej. Dlatego też armia w czasie przegrupowania powinna otrzymywać pomoc ze sztabu generalnego jak również od szefa łączności Frontu. Szczególną pomoc winny udzielać wojska i organa OTK, tak w zakresie wydzielania środków /kanałów/ łączności jak i odnośnie łączny i urządzeń łączności wydzielonych dla potrzeb armii.

Dowódca i sztab armii podczas przegrupowania powinni mieć zapewnioną łączność ze sztabem generalnym, dowództwem i sztabem Frontu, ze sztabami podległych związków i oddziałów, dla potrzeb regulacji ruchu i powiadamiania oraz z dowództwem okręgu wojskowego i sztabami związków /oddziałów/ OPK, a w niektórych wypadkach również z wojewódzkimi i powiatowymi sztabami wojskowymi /OTK/.

Łączność ta może być zapewniona środkami radiowymi, radioliniowymi, przewodowymi i ruchomymi. Zakres i sposób użycia poszczególnych środków łączności będzie zależeć od organizacji i sposobu przegrupowania, przyjętego systemu dowodzenia, warunków operacyjno-taktycznych oraz możliwości wykorzystania istniejącej sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności.

Łączność radiowa z przełożonymi armii /Front, Sztab Generalny/ będzie zapewniona zgodnie z ich wytycznymi, najczęściej na kierunkach radiowych. Praca tej łączności może odbywać się tylko na postoju, ze względu na odległości pomiędzy sztabem armii, a sztabami przełożonych oraz potrzebę rozwijania odpowiednich urządzeń antenowych. W wypadkach koniecznych, przekazywanie wiadomości ze sztabu przełożonego do maszerującego

sztabu armii może odbywać się drogą pośrednią, przez radiostacje garnizonowych węzłów łączności rozmieszczonych w pasie przegrupowania armii.

Łączność radiową armii z podwładnymi związkami /oddziałami/ należy organizować na radiostacjach KF i UKF. Praca na radiostacjach KF byłaby prowadzona tylko w wyjątkowych wypadkach, dla celów powiadamiania oraz dla potrzeb regulacji ruchu. Praca na radiostacjach UKF może być stosowana znacznie szerzej, a więc w sieciach dowódcy i sztabu dowódców rodzajów wojsk i służb oraz dla potrzeb regulacji ruchu. Ze względu na duże odległości pomiędzy maszerującymi sztabami oraz ukształtowanie terenu nie zawsze będzie możliwość uzyskania bezpośredniej łączności na radiostacjach UKF. W związku z tym należy szukać rozwiązań pośrednich, dobierać skład korespondentów poszczególnych sieci stosownie do ugrupowania marszowego, stosować pośredniczenie lub retranslację przy pomocy ruchomych punktów naziemnych lub przy pomocy radiostacji zamontowanych na śmigłowcach. W niektórych wypadkach dla pośredniczenia lub retranslacji mogą być wykorzystywane radiostacje węzłów łączności wojewódzkich i powiatowych komitetów obrony.

Szczególne znaczenie dla ciągłego obiegu informacji w toku przegrupowania ma powiązanie systemu łączności armii z systemem łączności radiowej sztabu okręgu wojskowego oraz organów układu terytorialnego /WKO, PKO/. Wpływa na to możliwość współpracy środków radiowych sztabów znajdujących się w ruchu z środkami radiowymi znajdującymi się na postoju.

Podstawową rolę w zapewnieniu łączności w czasie przegrupowania będzie spełniać łączność przewodowa, organizowana w oparciu o sieć telekomunikacyjną Ministerstwa Łączności oraz łączność międzygarnizonową MON.

Podstawowe zadanie stawiane łączności przewodowej będzie polegało na zapewnieniu sprawnego obiegu informacji dla potrzeb dowodzenia przegrupującymi się wojskami armii oraz kontroli i regulacji ruchu.

Istniejąca sieć telekomunikacyjna i łączność międzygarnizonowa w pasie przegrupowania armii powinny być przygotowane do zestawienia łączny wzdłuż kierunku przebiegu marszrut oraz pomiędzy marszrutami /rokadowo/ i w rejonach dłuższych

odpoczynków. Łącza te powinny być doprowadzane do garnizonowych węzłów, przeznaczonych do zapewnienia łączności ze sztabem przełożonym.

Dla umożliwienia korzystania z łączności przewodowej armii, zorganizowanej na czas przegrupowania, organizuje się **na marszrutach** punkty kontrolno-telefoniczne, które w miarę możliwości należy rozmieszczać na terenie placówek telekomunikacyjnych /stacji wzmacniakowych/ lub innych punktach mających połączenia telefoniczne /np. posterunki MO, organa administracji państwowej, garnizonowe węzły łączności itp/.

W wypadkach ograniczonego czasu w jakim armia się przegrupowuje i braku odpowiednich warunków na organizację łączności przewodowej na czas przegrupowania armii, posterunków kontrolno-telefonicznych się nie organizuje, wykorzystuje się natomiast istniejące placówki i punkty, szczególnie organów OTK i garnizonowych węzłów łączności, posiadających łączność telefoniczną.

Podległe sztaby związków taktycznych i oddziałów winny być poinformowane o miejscach rozmieszczenia tych punktów i sposobie uzyskiwania połączenia ze sztabem armii, Frontu, a nawet Sztabem Generalnym.

Niezależnie od tego, dla przekazywania potrzebnych informacji może być wykorzystywana łączność przewodowa zorganizowana dla organów regulacji ruchu, to znaczy łączność komendanta strefy z komendantami marszrut, danej strefy oraz komendantów marszrut z posterunkami regulacji ruchu znajdującymi się na tej marszrucie.

W wypadku przegrupowania wojsk armii sposobem kombinowanym, to znaczy kiedy część wojsk armii przegrupowuje się transportem kolejowym, pozostałe natomiast wraz z dowódcą i sztabem armii transportem kołowym, łączność z transportami kolejowymi utrzymuje się za pośrednictwem garnizonowych węzłów łączności i organów komunikacji wojskowej.

W wypadku przegrupowywania wojsk armii na stosunkowo nieduże odległości i przy posiadaniu dostatecznej ilości czasu łączność sztabu armii ze sztabem przełożonym i sztabami związków /oddziałów/ podległych może być zapewniona przy pomocy środków radioliniowych, które będą spełniać poważną rolę w zapewnieniu łączności w wypadkach dużych zniszczeń systemu

telekomunikacyjnego. Jednak ze względu na konieczność zachowania własnych sił i środków dla zapewnienia łączności armii w rejonie wyjściowym i w toku operacji, środki radioliniowe dla zorganizowania tej łączności winien wydzielić Front względnie Sztab Generalny.

Łączność radioliniową na czas przegrupowania armii organizuje się na osi wzdłuż marszruty, po której przegrupowuje się sztab armii /SD/. Stacje radioliniowe rozmieszcza się przy punktach kontroli ruchu, organizowanych przez sztab armii i wyposaża się je dodatkowo w radiostacje UKF /R-105 lub R-105 PM/. W ten sposób sztaby podległych związków taktycznych i oddziałów w czasie przegrupowania mogą przy pomocy własnych radiostacji UKF /R-105 lub R-105 PM/ włączyć się do radiostacji rozmieszczonych przy poszczególnych stacjach radioliniowych i poprzez radiolinie przekazywać meldunki do sztabu armii względnie odbierać tą drogą rozkazy i zarządzenia.

Z łączności radioliniowej poprzez radiostacje UKF mogą korzystać nie tylko sztab armii i sztaby podległych związków /oddziałów/ lecz również dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb. Sposób i zakres wykorzystania tej łączności określa się zarządzeniem szefa łączności armii.

Kolumny marszowe sztabów, związków /oddziałów/ mogą korzystać również z łączności radioliniowej armii bezpośrednio. Polega to na tym, że w kolumnie marszowej sztabu armii, związku /oddziału/ może znajdować się jedna i więcej pracujących stacji radioliniowych, które mają możliwość pracy w ruchu /R-403 M, R-401 M/ i "wchodzić" w łączność z radioliniami rozmieszczonymi przy garnizonach, pomocniczych węzłach łączności lub stanowiących oś łączności armii.

Łączność radioliniowa kwatermistrza armii na czas przegrupowania może być zapewniona w ten sam sposób jak i z SD armii, jeżeli KSD przegrupowuje się na tych samych zasadach co SD. W wypadku, kiedy KSD armii będzie znajdować się na rubieży przegrupowania oddziałów i urządzeń tyłowych wówczas należy zapewnić łączność radioliniową z KSD i SD armii, kwatermistrem Frontu i okręgu wojskowego. W tym celu należy zapewnić możliwość korzystania z kanałów radioliniowych osi radioliniowej armii, zorganizowanej na czas przegrupowania oraz z systemu łączności radioliniowej w rejonie wyjściowym /ześrodkowania/.

Duże zastosowanie będą miały również środki radiolinio-
we dla dokonywania wstawek w liniach przewodowych, odprowadze-
nie łączny od placówek telekomunikacyjnych, dokonywania połą-
czeń rokadowych, zapewnienia łączności w rejonach dłuższych od-
poczynków itp.

Poważną rolę w zakresie dowodzenia przegrupowującymi
się wojskami armii będą również spełniać ruchome środki łącz-
ności, szczególnie śmigłowce, samoloty, kiedy wykorzystanie
innego rodzaju łączności będzie utrudnione.

Jako ruchome środki łączności w armii wykorzystuje
się samochody, transportery opancerzone, motocykle, samoloty,
śmigłowce. W zależności od sytuacji, warunków, pory roku,
pogody, będzie wykorzystany odpowiedni ruchomy środek łącz-
ności.

Organizacja łączności środkami ruchomymi podczas prze-
grupowania jest w poważnym stopniu utrudniona z powodu dużych
odległości pomiędzy punktami dowodzenia. Dlatego też podsta-
wowymi środkami ruchomymi w czasie przegrupowania będą samo-
loty i śmigłowce łączności. Na sprawne wykorzystanie śmigłow-
ców i samolotów łączności podczas przegrupowania wojsk armii
będzie wywierać wpływ na ich rozmieszczenie. Ponieważ punkty
dowodzenia będą znajdować się w ruchu, w związku z tym lądow-
iska winny być rozmieszczane w pobliżu garnizonowych lub
pomocniczych węzłów łączności. Ułatwi to przebazowywanie,
zaopatrywanie i obsługę techniczną samolotów i śmigłowców,
ponadto jest możliwość utrzymywania łączności z lądowiskami.

Posiadaną eskadrę lotnictwa łączności należy rozdzie-
lić na poszczególne punkty dowodzenia armii /WSD, SD, KSD/.

Środki ruchome armii winny być przygotowane do pracy
w warunkach nocnych i złej widoczności, ponieważ przegrupo-
wanie odbywać się będzie przeważnie w tych warunkach. Winny
być również poczynione zabiegi w zakresie wyposażenia środków
ruchomych w środki pozwalające na pokonywanie stref skażonych.

Łączność środkami ruchomymi armii z przydzielonym, podwładny-
mi, organami OTK, sztabem okręgu wojskowego i sąsiadami organi-
zowana będzie na kierunkach.

Zastosowanie posiadanych w armii środków ruchomych
winno być podyktowane zadaniami i odległościami pomiędzy zain-
teresowanymi sztabami. Do sztabów najbardziej oddalonych na-
leży wysyłać samoloty, natomiast śmigłowce należy wykorzystywać

na bliższych odległościach oraz tam, gdzie na jednej marszrucie należy lądować dużą ilość razy w polowych warunkach na przykład do sztabów związków i oddziałów przegrupowujących się transportem kolejowym, składów, urządzeń i innych elementów tyłowych. Samochody i motocykle podczas marszu mogą być wykorzystywane do przesyłania korespondencji dla sztabów znajdujących się w pobliżu punktów dowodzenia armii, w rejonach dłuższego odpoczynku, pomiędzy lądowiskami a składnicami meldunkowymi, do organów OTK itp.

Należy zakładać, że w początkowym okresie wojny związki taktyczne mogą nie posiadać należnych im etatowo śmigłowców łączności. W związku z tym zajdzie potrzeba przydzielania śmigłowców ze szczebla armii dla potrzeb tych sztabów, szczególnie dywizji pierwszego rzutu.

Z doświadczeń z ćwiczeń wynika, że najbardziej intensywne wykorzystanie środków łączności i największe potrzeby przekazywania informacji występują w okresie organizowania marszu wojsk oraz w czasie ich zbliżania się do rejonu wyjściowego do działań lub do rubieży rozwinięcia. Dlatego w tych okresach należy zwracać szczególną uwagę na efektywne wykorzystanie radioliniowych i ruchomych środków łączności.

c/ Organizacja łączności w rejonie wyjściowym

Sztab okręgu wojskowego zwykle planując działania armii przewiduje kilka rejonów wyjściowych w związku z czym szef łączności okręgu wojskowego winien zaplanować łączność we wszystkich planowanych rejonach. Który z tych rejonów zostanie wykorzystany przez armię, dowódca armii określi w toku przegrupowania i w tym rejonie szef łączności armii będzie realizował plan łączności przewidujący organizację łączności na czas przebywania wojsk armii w tym rejonie.

W rejonie wyjściowym organizuje się łączność środkami radiowymi, radioliniowymi, przewodowymi i ruchomymi. Przy organizacji łączności przewodowej należy dążyć do wykorzystania istniejących urządzeń i linii przewodowych. Stopień ich wykorzystania zależeć będzie od tego czy rejon wyjściowy armii znajduje się na terenie własnego kraju, czy też kraju sojuszniczego. Wykorzystanie miejscowych urządzeń i linii łączności może w poważnym stopniu

ułatwić rozbudowę łączności przewodowej w rejonie wyjściowym oraz zmniejszyć zakres i czas pracy oddziałów łączności armii.

Na sposób organizacji i zakres rozbudowy systemu łączności w rejonie wyjściowym duży wpływ będą wywierać: szerokość pasa działań armii, głębokość ugrupowania, rozmieszczenie i odległości między elementami ugrupowania operacyjnego a sztabem armii, położenie rejonu wyjściowego w stosunku do nieprzyjaciela i granicy państwowej oraz czas przebywania armii w rejonie wyjściowym. Jeżeli czas przebywania wojsk armii w rejonie wyjściowym będzie bardzo ograniczony to zajdzie konieczność wykonania tylko tych zadań, które są niezbędne do zabezpieczenia wprowadzenia wojsk armii do bitwy.

Niezależnie od planowanego sposobu wprowadzenia armii do bitwy, szef łączności armii będzie w tym okresie realizował dwa zadania, z których jedno dotyczy będzie organizacji łączności w rejonie wyjściowym, przy uwzględnieniu terminu i sposobu osiągnięcia przez wojska i sztaby swoich rejonów rozmieszczenia i czasu przebywania oraz ewentualnego manewru przy formowaniu ugrupowania operacyjnego. Natomiast drugim zadaniem będzie przygotowanie i organizacja łączności na całą głębokość operacji, uwzględniając sposób wprowadzenia do bitwy wojsk armii, zadania poszczególnych związków i oddziałów a także przewidywany rozwój operacji oraz możliwe oddziaływanie nieprzyjaciela na system łączności armii.

Te oba zadania, z uwagi na czas i możliwości wykonania zmuszają szefa łączności do zorganizowania systemu łączności, któryby odpowiadał tym zadaniom i uwzględniał najbardziej charakterystyczne wymagania każdego z nich.

Zasadnicze znaczenie w tej sytuacji na wykonanie wynikających zadań będzie miało odpowiednie wykorzystanie posiadanych sił i środków łączności oraz właściwe wykorzystanie sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności i międzygarnizonowej sieci łączności wojskowej.

System łączności w rejonie wyjściowym winien być zorganizowany w oparciu o węzły łączności przy punktach dowodzenia armii /WSD, SD, KSD/ stosowanie do rozmieszczenia wojsk oraz ugrupowania operacyjnego. Może wyniknąć również potrzeba rozwijania pomocniczych węzłów łączności, szczególnie jeżeli armia będzie działała na dwóch kierunkach operacyjnych.

Łączność winna być organizowana przeważnie na kierunkach z możliwością szerokiego wykorzystania linii radiowych i okrężnych z następującymi sztabami:

- Sztabem Generalnym;
- SD i WSD armii I rzutu i pośrednio ze sztabem przełożonym;
- ze związkami taktycznymi i oddziałami armii oraz pozostałymi elementami ugrupowania operacyjnego armii;
- z sąsiadami i rodzajami wojsk współdziałających oraz wsparcia;
- pomiędzy punktami dowodzenia oraz między nimi, a pomocniczymi węzłami łączności armii i Frontu.

Łączność radiowa w rejonie wyjściowym powinna zapewnić możliwość wymiany informacji z każdego punktu dowodzenia armii z przełożonym, podwładnymi, sąsiadami i współdziałającymi wojskami wsparcia i osłony. Zakres wykorzystania środków radiowych będzie uzależniony od aktualnej potrzeby i położenia armii oraz możliwości wykorzystania innych środków łączności. Konieczność taka powodowana jest zbyt małymi odległościami od nieprzyjaciela, co mu umożliwia prowadzenie nasłuchu, namiaru i rozpoznania systemu łączności, a także i ugrupowania armii. Ograniczenia nie obowiązują artylerii przeciwlotniczej podczas przekazywania komend ogniowych, radiostacji oddziałów /grup/ rozpoznania działających w pobliżu granicy oraz na tyłach nieprzyjaciela, w czasie przekazywania sygnałów powiadamiania oraz tych radiostacji, które z braku innej łączności nawiążą łączność z radiostacjami przełożonego na jego rozkaz. Mogą to być radiostacje oddziałów i związków, które po przegrupowaniu nawiążą bezpośrednią styczność z nieprzyjacielem.

Ważnym zadaniem w tym okresie będzie uzgodnienie i organizacja łączności radiowej w wypadku zmiany składu operacyjnego armii a szczególnie kiedy armii zostanie podporządkowany związek taktyczny armii sojuszniczej. Najbardziej prawdopodobnym będzie podporządkowanie związków taktycznych Armii Radzieckiej i NRD, co miało miejsce w ówwojezeniu "BAŁTYK-ODRA" przeprowadzonym w 1962 r. W ówwojezeniu tym w skład 10 A /ówwojezej/ przegrupowującej się do rejonu wyjściowego podporządkowano

21 DPanc /Armii Radzieckiej/ i 18 DZ /Narodowej Armii Ludowej NRD/. Podczas tych ćwiczeń łączność radiową między sztabem armii a podporządkowanymi związkami zorganizowano dwoma sposobami. Pierwszy sposób polegał na tym, że podporządkowana dywizja wysyłała własne środki radiowe wraz z obsługą na stanowisko dowodzenia armii. Drugi natomiast polegał na tym, że armia wydzieliła własne środki dla grupy oficerów ze sztabu podporządkowanej dywizji, znajdującej się na SD armii. Istotne znaczenie będzie miało odpowiednie opracowanie i dostarczenie w nakazanym czasie do zainteresowanych sztabów koniecznych dokumentów łączności.

Należy również przewidywać, że w rejonie wyjściowym może zajść potrzeba przygotowania łączności radiowej z oddziałami wydzielonymi i desantem.

Łączność radioliniową w rejonie wyjściowym do działań lub na rubieży wprowadzenia do bitwy należy organizować tak aby zapewnić konieczny w tym czasie obieg informacji pomiędzy sztabem armii a podwładnymi sztabami. Należy ją planować i rozbudowywać bez względu na stan łączności przewodowej.

Łączność radioliniową z przełożonym /sztabem Frontu/, utrzymuje się na kierunku radioliniowym, organizowanym siłami i środkami Frontu za pomocą stacji R-400, który będzie wydłużany za armią na całą głębokość operacji.

Łączność radioliniowa z podległymi sztabami rozwijana będzie stosownie do potrzeb i możliwości jej wykorzystania w toku operacji zaczepnej. Dlatego też należy budować kierunki radioliniowe do SD dywizji pierwszego rzutu, ABROT, praplot i KSD armii. Z pozostałymi sztabami podległymi armii, z sąsiedami, lotnictwem łączność radioliniowa może być zapewniona w sposób pośredni.

Jeżeli w rejonie wyjściowym będzie rozwijane wysunięte stanowisko dowodzenia armii to z dywizjami pierwszego rzutu należy organizować łączność radioliniową z tego punktu dowodzenia. W tym wypadku kierunek radioliniowy budowany między SD a WSD będzie stanowił początek osi radioliniowej na czas operacji zaczepnej.

Łączność radioliniową dla potrzeb wojsk rakietowych i artylerii armii organizuje się stosownie do ich potrzeb oraz ich siłami i środkami. W niektórych wypadkach może zajść po-

trzeba wydzielenia części sił i środków ze składu oddziałów łączności armii.

Łączność radioliniowa z sąsiadami może być organizowana na kierunkach, jeżeli nie będzie z nimi zorganizowana łączność przewodowa, a użycie środków radioliniowych nie wpłynie ujemnie na ich wykorzystanie w toku operacji zaczepnej. Łączność tę armia organizuje własnymi siłami i środkami tylko w swoim pasie do linii rozgraniczenia. Dane do pracy stacji radioliniowych przygotowuje armia prawoskrzydłowa.

W niektórych wypadkach łączność radioliniowa z sąsiadami może być zapewniona poprzez jeden z węzłów łączności Frontu lub przez węzeł łączności sztabów związków taktycznych działających na stykach.

Stacje radioliniowe mogą być również wykorzystane do zapewnienia łączności współdziałania pomiędzy związkami pierwszego rzutu armii.

Łączność radioliniowa KSD armii winna być organizowana z RBA oraz KSD dywizji pierwszego rzutu.

Rozwijanie łączności radioliniowej do pozostałych związków i oddziałów armii będzie wynikało z rzeczywistych potrzeb a szczególnie od stanu innych rodzajów łączności, zwłaszcza przewodowej i środkami rucnomymi.

Zasada pracy środków radioliniowych powinna być /z tych samych względów/ taka sama jak i środków radiowych. Odstępstwa od tej zasady mogą być dopuszczalne tylko w wyjątkowych wypadkach.

Stosowanie łączności przewodowej w rejonie wyjściowym oraz w operacji ^{jest} nie tylko celowe, lecz konieczne, a znaczenie jej w systemie łączności armii jest nadal bardzo poważne.

Efektywność łączności przewodowej zależy od wielu warunków natury organizacyjnej i eksploatacyjnej, które winny być spełnione w celu uzyskania optymalnych wskaźników użyteczności. Warunki te są następujące:

- maksymalne wykorzystanie sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności;
- powiązanie sieci telekomunikacyjnej z polowym systemem łączności w jedną całość;
- organizacja niezbędnie potrzebnej ilości dróg okrężnych, obejść i zapasowych kanałów łączności;

- mechanizacja budowy polowej sieci przewodowej.

W rejonie wyjściowym do operacji zaczepnej telefoniczna i telegraficzna łączność przewodowa będzie rozwijana w zakresie odpowiadającym potrzebom dowodzenia i ugrupowania wojsk armii. Łączność tę należy oprzeć przede wszystkim na istniejącej sieci telekomunikacyjnej, a w niektórych wypadkach, przy posiadaniu odpowiednio dużej ilości czasu, zajdzie potrzeba budowy polowych linii łączności.

Łączność z SD Frontu utrzymuje się z reguły na liniach sieci telekomunikacyjnej, na jednym - dwóch kierunkach zwielokrotnionych aparaturą telefonii nośnej i telegrafii wielokrotnej. W wypadku trudności wykorzystania linii telekomunikacyjnych, wówczas z jednego z węzłów łączności Frontu do węzła łączności SD armii buduje się siłami Frontu kierunek przewodowy /kablem PDK/, który również zwielokrotnia się aparaturą telefonii nośnej i telegrafii wielokrotnej.

Ze stanowiskami dowodzenia związków taktycznych pierwszego i drugiego rzutu organizuje się łączność przewodową na kierunkach. Z pozostałymi elementami ugrupowania operacyjnego armii oraz ze sztabami związków i oddziałów rodzajów wojsk organizuje się łączność w sposób pośredni przez pomocnicze węzły łączności /PWŁ/ lub węzły łączności związków taktycznych. W tym celu również należy w maksymalnym stopniu wykorzystać sieć telekomunikacyjną, znajdującą się na tym terenie. Mogą być budowane kierunki przewodowe kablem polowym z dywizjami pierwszego rzutu oraz innymi elementami rozmieszczonymi w pobliżu węzłów łączności punktów dowodzenia armii.

Z osłonowymi związkami taktycznymi innej armii, będącymi w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem zapewnia się łączność przewodową na kierunkach organizowanych siłami i środkami armii przygotowującej się do operacji zaczepnej.

Łączność przewodową dla potrzeb wojsk raketowych i artylerii armii z przełożonymi i podwładnymi zapewnia się na kierunkach organizowanych z węzłów łączności WSD, SD i KSD armii, węzłów łączności dywizji i na oddzielnych kierunkach budowanych do ABROT lub jej oddziałów.

Łączność z kwatermistrzostwem i tyłami armii zapewnia się przez węzeł łączności SD i KSD armii. Z kwatermistrzostwa Frontu do KSD armii organizowany jest kierunek przewodowy siła-

mi i środkami Frontu. Organizuje się również łączność przewodową na potrzeby kwatermistrzostwa armii z podległą jemu RBA i jej oddziałami, a także innymi oddziałami i urządzeniami tyłowymi armii. Należy zakładać, że w tym celu będzie wykorzystana istniejąca sieć telekomunikacyjna. Kable polowe mogą być stosowane w warunkach, gdy odległość od KSD do urzędzeń tyłowych jest w granicach 10 - 20 km.

Z RBA do podległych jej oddziałów i innych pododdziałów tyłowych buduje się kierunki kablem polowym.

Łączność przewodową kwatermistrzostwa armii z kwatermistrzami podległych związków i oddziałów zapewnia się z zasady przez węzeł łączności SD armii i dywizji. W niektórych wypadkach, gdy odległości pomiędzy KSD armii a KSD dywizji są nieduże, mogą być organizowane oddzielne kierunki przewodowe.

Łączność przewodową z sąsiadami utrzymuje się na kierunkach organizowanych przez Front, wykorzystując w tym celu istniejącą sieć telekomunikacyjną. Sprzęt i obsługi do eksploatacji przewodowych kierunków z sąsiadami wydzielają szefowie łączności sąsiednich armii w pasach działania swych armii. Jeżeli zajdzie potrzeba organizacji łączności współdziałania z Marynarką Wojenną, łączność przewodową zapewnia się w sieci telekomunikacyjnej, na kierunkach wydzielonych przez Sztab Generalny.

Łączność przewodową współdziałania wewnątrz armii zapewnia się między dywizjami pierwszego rzutu oraz elementami ugrupowania operacyjnego armii, działającymi na korzyść tych związków na kierunkach zorganizowanych dla celów dowodzenia. Łączność przewodową dla celów współdziałania pomiędzy pozostałymi związkami i elementami ugrupowania operacyjnego armii zapewnia się w miarę potrzeb w rozwiniętym systemie przewodowym.

Z tymi elementami ugrupowania operacyjnego armii, które rozmieszczone będą w pobliżu KSD, łączność przewodową współdziałania zapewnia się poprzez węzeł łączności KSD.

Niezależnie od podanych sposobów organizacji łączności przewodowej dla celów współdziałania mogą być wykorzystane wszystkie dostępne drogi obejścia, poprzez PWE, PKT i PKW armii.

W wypadku użycia desantu powietrznego lub morskiego /DPD, DD/ na kierunku działania armii, to może być zapewniona łączność współdziałania z tymi dywizjami, podczas ich przebywania w rejonach wyjściowych i załadowania w sieci telekomunikacyjnej przez węzeł łączności armii i Frontu. W niektórych wypadkach łączność ta może być zapewniona w sposób bezpośredni.

Dla celów powiadamiania wykorzystuje się cały zorganizowany system łączności przewodowej, rozbudowanej dla potrzeb dowodzenia, współdziałania, tyłów, wojsk raketowych i artylerii oraz OFL.

Kanały dla łączności utajnionej przygotowuje się siłami i środkami armii i Frontu. Aparaturę stacyjną dla tych celów wydzielają i obsługują jednostki specjalne.

Łączność środkami rucnomymi w rejonie wyjściowym powinna być przygotowana do intensywnej pracy, ponieważ w tym okresie w znaczny sposób wzrosnie ilość przesyłanej korespondencji, ze względu na przygotowanie operacji zaczepnej.

W rejonie wyjściowym wykorzystywane będą wszystkie posiadane rucnomo środki łączności. Poszczególne środki rucnomo należy wykorzystywać w zależności od odległości, terminu dostarczenia dokumentów, terenu i warunków meteorologicznych.

Składnice meldunkowe organizowane będą przy każdym z punktów dowodzenia armii /SD, WSD, KSD/. W wypadku nieorganizowania WSD może być organizowana pomocnicza składnica meldunkowa na wysokości SD związków taktycznych pierwszego rzutu.

d/ Organizacja łączności w toku operacji zaczepnej.

Warunki, w jakich będą działały wojska na współczesnym polu walki, zwłaszcza gwałtowne i częste zmiany sytuacji w toku prowadzenia operacji zmuszają do użycia odpowiednich środków i przyjęcia organizacji takiego systemu łączności, który zapewniłby, trwałe, ciągłe i niezawodne dowodzenie bez konieczności wprowadzania w toku bitwy istotnych zmian. Konieczność szybkiego gromadzenia danych z przebiegu walki i prawie natychmiastowego jednoczesnego przekazywania decyzji dowódcy wielu wykonawcom określa wymagania, jakim powinny sprostać siły i środki łączności w aktualnej sytuacji.

System łączności armii w operacji zaczepnej organizuje się na podstawie decyzji dowódcy armii, wytycznych szefa sztabu i dyrektywy łączności sztabu Frontu z uwzględnieniem stanu sił i środków łączności armii i podległych związków /oddziałów/ oraz sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności.

Przy określaniu sposobów organizacji łączności, podziale sił i środków wychodzi się z założenia potrzeb rozwijania systemu łączności armii, przy tempie operacji do 100 km na dobę. Ponadto należy uwzględnić oddziaływanie wybuchów broni jądrowej nieprzyjaciela na pracę środków łączności.

Nie trudno określić, że w wyżej przedstawionych warunkach najbardziej odpowiednim będzie takiw system łączności, w którym podstawowymi środkami będą środki radiowe i radioliniowe. Przewodowe środki łączności wykorzystywane będą w sposób ograniczony, wewnątrz punktów dowodzenia i w dogodnych warunkach pomiędzy punktami dowodzenia przebywającymi stosunkowo dugo na jednym miejscu rozmieszczenia /BROT, praplot/.

Dla zapewnienia ciągłości dowodzenia w toku operacji posiada duże znaczenie rozwijanie w odpowiednim czasie węzłów łączności, punktów dowodzenia i PWŁ. Dlatego też należy przewidzieć oraz zawczasu wysyłać siły i środki łączności dla rozwijania kolejnych węzłów łączności. W niektórych wypadkach może być w tym celu wykorzystywany transport powietrzny.

Celowym jest aby punkty dowodzenia w toku operacji rozwijane były w miejscach znajdowania się pomocniczych węzłów łączności armii, a KSD przemieszczać w rejon znajdowania się SD lub WSD armii. Wpłyne to w poważnej mierze na czas nawiązania łączności po zmianie punktów dowodzenia.

Duże znaczenie w systemie łączności armii będzie w toku operacji miał prawidłowy wybór miejsca rozmieszczenia i czas rozwijania PWŁ.

Pomocnicze węzły łączności /PWŁ/ pozwalają dokonywać różnego rodzaju rozgałęzień łączności radioliniowej a przy przemieszczaniu węzłów łączności i punktów dowodzenia umożliwiają zachowanie ciągłości łączności, zabezpieczają utrzymanie łączności podczas działań wojsk na oddzielnych kierunkach oraz w warunkach dużych odległości pomiędzy punktami

dowodzenia armii i związków taktycznych pierwszego rzutu. Pwł zapewniają wysoką elastyczność, manewrowość posiadanymi kanałami w zorganizowanym systemie łączności.

Na podstawie doświadczeń z ćwiczeń oraz uwzględniając szerokość pasa działań armii i tempo operacji wynika, że w systemie łączności armii w operacji zaczepnej celowym jest posiadać 5-6 pomocniczych węzłów łączności, z czego 2-3 mogą być rozwijane w rejonie wyjściowym /z tego 1-2 na wysokości ugrupowania związków pierwszego rzutu a jeden w strefie tyłów armii/, 2-3 posiadać w gotowości do rozwijania ich w toku operacji.

W wyniku rozwoju operacji, zwinięty system łączności w rejonie wyjściowym pozwoli na wykorzystanie znajdujących się tam Pwł w toku dalszych działań.

Organizacja łączności radiowej powinna uwzględniać wszystkie możliwe zadania jakie mogą wynikać z warunków dowodzenia współczesnej operacji. Praca łączności radiowej nie jest prawie uzależniona od miejsca rozmieszczenia punktów dowodzenia, dlatego też do jej organizacji z zasady nie wnosi się istotnych zmian w toku całej operacji. Jednak uwzględniając współczesne, atomowe pole walki należy liczyć się z możliwością dużych strat w środkach radiowych, co doprowadzić może do tego, że zajdzie konieczność wprowadzenia nawet istotnych zmian w organizacji łączności radiowej.

Charakterystycznym dla operacji zaczepnej jest to, że łączność radiową organizuje się nie tylko z SD i KSD lecz również i z WSD. W niektórych wypadkach zajdzie potrzeba zapewnienia łączności dla potrzeb grup operacyjnych, które mogą być wydzielone w toku operacji dla kierowania działaniem na oddzielnych kierunkach.

Angażowanie dużej ilości środków radiowych wymaga z punktu widzenia taktycznego, technicznego i eksploatacyjnego odpowiedniego wykorzystania sprzętu. W związku z tym można wyodrębnić dwa sposoby wykorzystania środków radiowych. Pierwszy sposób polega na bezpośrednim wykorzystaniu środków radiowych przez użytkownika i nazywany jest sposobem indywidualnego wykorzystania sprzętu - natomiast drugi sposób polega na wykorzystaniu grup nadajników i odbiorników radiowych i określany jest nazwą scentralizowanego wykorzystania środków radiowych. O wyborze jednego z tych sposobów będzie decydować struktura organizacyjna systemu

łączości, czas na nawiązanie łączności, ilość posiadanego sprzętu i jego właściwości. W praktyce oba te sposoby wiążą się z sobą i są stosowane równocześnie.

Łączność radiowa z Sztabem Generalnym jest przeznaczona do wymiany informacji z pominięciem dowództwa Frontu. Utrzymuje się ją w sieciach lub kierunkach organizowanych przez Sztab Generalny za pomocą radiostacji dużej mocy /R-102/.

Łączność dowódcy armii z dowódcą Frontu utrzymuje się w sieciach radiowych KF i UKF. Większą operatywność w wymianie korespondencji można zapewnić przez wyprowadzanie korespondentów na kierunek radiowy literodruku. Do utrzymania łączności przez dowódcę armii z dowódcą Frontu wykorzystuje się radiostację R-118.

Łączność radiową sztabu armii ze sztabem Frontu z zasady zapewnia się na kierunku literodrukowym i w sieci słucnowej. Zasadnicza wymiana korespondencji odbywa się na kierunku. Sieć radiową wykorzystuje się do prowadzenia wymiany krótkich telegramów i sygnałów.

W armii organizuje się również łączność radiową z dowództwem wojsk rakietowych i artylerii Frontu, szefostwem wojsk OPL oraz kwatermistrzostwem Frontu. Łączność tę najczęściej zapewnia się w sieciach radiowych z możliwością wyprowadzenia na kierunek radiowy. Oddzielnej łączności radiowej dla potrzeb szefów wojsk inżynieryjnych i chemicznych Frontu i armii nie organizuje się - korzystają oni z sieci i kierunków radiowych organizowanych pomiędzy punktami dowodzenia Frontu i armii. Ta łączność radiowa może być niekiedy zapewniona przez włączenie radiostacji szefów wojsk inżynieryjnych i chemicznych Frontu do sieci radiowych szefa wojsk inżynieryjnych i chemicznych armii, organizowanych dla ich potrzeb z podległymi im wojskami.

Łączność pomiędzy punktami dowodzenia armii /WSD, 3D, KSD/ zapewnia się w sieci radiowej z możliwością wyprowadzenia na kierunek literodrukowy. Do sieci tej mogą również włączać swoje radiostacje oficerowie kierunkowi armii wysyłani do związków i oddziałów.

Na żywotność systemu łączności armii wpływa operatywna praca pomocniczych węzłów łączności /PWŁ/. Dlatego koniecznym jest, aby organizowane PWŁ były połączone pomiędzy sobą łącz-

nością radiową w oddzielnej sieci radiowej - w sieci pomocniczych węzłów łączności.

Dla zapewnienia łączności dowódcy armii z dowódcami podległych dywizji, organizuje się kilka sieci lub kierunków radiowych, pracujących na różnych zakresach częstotliwości /KF, UKF/. Praktycznie wykorzystanie poszczególnych sieci /kierunków/ zależy od odległości pomiędzy korespondentami i miejsca ich przebywania. Do utrzymywania tej łączności będą przede wszystkim wykorzystane radiostacje z wozów dowodzenia ~~tych dowódców~~. Skład sieci radiowych dowódcy armii może być różny. W jednym wypadku do dwóch sieci radiowych dowódcy /KF i UKF/ wchodzi radiostacje dowódców dywizji pierwszego rzutu oraz odbiorniki radiowe ich sztabów. W skład drugich dwóch sieci radiowych /KF i UKF/ wchodzi radiostacje dowódców dywizji drugiego rzutu. W niektórych wypadkach organizuje się tylko dwie sieci radiowe /KF i UKF/, w których pracują radiostacje dowódców dywizji pierwszego i drugiego rzutu. Oprócz tego mogą być organizowane jeden - dwa kierunki rezerwowe do pracy literodrukiem z tymi dowódcami dywizji, których dywizje wykonują szczególnie ważne zadania.

Łączność radiową o dwa szczeble niżej zapewnia się przez włączenie radiostacji dowódcy armii do podstawowych sieci lub kierunków radiowych podległych związków taktycznych.

Niezależnie od łączności organizowanej pomiędzy dowódcami organizuje się łączność sztabu armii ze sztabami podległych wojsk. Pomiedzy sztabem armii a sztabami dywizji może być organizowana łączność radiowa na kierunkach literodruku i w sieci radiowej, w kanałach słuchowych. W szeregu wypadkach, ze względu na ograniczony stan środków łączności, łączność na kierunkach literodrukowych zapewnia się tylko z niektórymi dywizjami, które wykonują szczególne zadanie, z pozostałymi dywizjami łączność ta będzie zapewniona w sieci radiowej.

Łączność radiowa dowódcy i sztabu wojsk rakietowych i artylerii armii z ABROT zapewnia się na kierunku radiowym literodruku. Ponadto organizowany jest kierunek radiowy przy pomocy radiostacji UKF. Łączność z SD dywizjonów tej brygady należy zapewniać w sieci sztabu wojsk rakietowych i artylerii armii. Jeżeli dywizjony wykorzystywane są oddzielnie to wówczas celowym jest organizować kierunki radiowe /KF/ z każdym z nich.

Łączność z dyżurnymi bateriami startowymi zapewnia się w sieci radiowej dyżurnych baterii brygady.

Łączność dowódcy i sztabu wojsk raketowych i artylerii armii z podległymi im dowódcami i sztabami artylerii zapewnia się w dwóch sieciach radiowych przy pomocy radiostacji KF /R-118/. W niektórych wypadkach potrzeby dowództwa i sztabu wojsk raketowych artylerii armii w zakresie dowodzenia dowódcami i sztabami artylerii związków mogą być zapewnione w sieciach radiowych organizowanych dla dowódcy i sztabu armii.

W systemie łączności armii organizowana jest łączność dla potrzeb podawania komunikatów meteorologicznych oraz łączność dla potrzeb rozpoznania artyleryjskiego i lotnictwa korygującego ogień artylerii.

W pasie działania armii mogą być użyte desanty powietrzne o charakterze taktycznym. Na potrzeby dowodzenia tymi elementami celowym jest zorganizować specjalne sieci w składzie radiostacji armii z SD i WSD, desantu powietrznego, związków taktycznych /oddziałów/, pododdziałów rozpoznania i grup dywersyjnych działających na kierunku wysadzenia desantu.

Łączność dowodzenia lotnictwem łącznikowym armii zapewnia się w sieciach radiowych przy pomocy radiostacji pokładowych na samolotach, śmigłowcach i lądowiskach.

Dla potrzeb kierowania rozpoznaniem i otrzymywania danych z rozpoznania z węzła łączności SD armii zapewnia się następującą łączność:

- z rozpoznaniem lotniczym, w sieciach radiowych rozpoznania lotniczego AL, przez wydzielenie odbiorników radiowych do tych sieci na SD i WSD oraz na SD podległych związków i oddziałów;
- z grupami wypadowymi, wysyłanymi przez armię - na kierunku radiowym z każdą;
- z pododdziałami rozpoznania radiowego i radiotechnicznego - na kierunku z każdym pododdziałem;
- dla potrzeb rozpoznania skażeń organizuje się łączność radiową w sieci.

Dla potrzeb dowodzenia siłami i środkami wojsk OPL armii organizuje się łączność radiową na kierunku z pułkiem rakiet przeciwlotniczych oraz w sieci radiowej z oddziałami artylerii przeciwlotniczej z możliwością wprowadzenia na kierunek.

Łączność dla potrzeb rozpoznania radiolokacyjnego zapewnia się w sieci radiowej organizowanej w tym celu.

Szefowi OPL armii zapewnia się łączność radiową z szefami OPL związków taktycznych w sieci radiowej z możliwością wyprowadzenia na kierunek.

Dla ~~potrzeb~~ przekazywania sygnałów powiadamiania organizuje się w armii sieć radiową powiadamiania. W wypadku posiadania dostatecznej ilości środków wskazanym jest organizować zasadniczą i zapasową sieć radiową powiadamiania. Do sieci powiadamiania włącza się odbiorniki radiowe PRT lub posterunków OPL armii oraz podległych związków i oddziałów. Ponadto, w celu uzyskania informacji o sytuacji w powietrzu, na posterunku radiotechnicznym armii wydzielają się odbiorniki do sieci radiowych powiadamiania Frontu, armii lotniczej, sąsiednich armii ogólnowojskowych /pancernej/ oraz podczas znajdowania się na terenie własnego kraju do sieci radiowych powiadamiania wojsk OPK.

Szefowi wojsk inżynierskich armii należy zapewnić łączność w jednej - dwóch sieciach z podległymi oddziałami wojsk inżynierskich i inżynierskimi elementami ugrupowania operacyjnego armii. Oddzielną sieć radiową dla potrzeb szefa wojsk inżynierskich armii organizuje się na czas zabezpieczenia forsowania przeszkód wodnych. W sieci tej oprócz elementów /oddziałów/ inżynierskich pracują radiostacje szefów saperów dywizji.

W niektórych wypadkach może być organizowana dla potrzeb szefa wojsk inżynierskich armii łączność radiowa z grupami rozpoznania inżynierskiego w oddzielnej sieci radiowej. Do sieci tej mogą być włączone radiostacje wojsk taktycznego desantu powietrznego.

Łączność z oddziałami wojsk chemicznych organizuje się w sieci radiowej szefa wojsk chemicznych. Ponadto powinna być organizowana łączność radiowa dla potrzeb ośrodka analizy skażeń armii. Łączność ta może być zapewniona w sieciach lub kierunkach radiowych w zależności od wykonywanych zadań oraz posiadanych środków łączności. Jeżeli szef wojsk chemicznych armii będzie dysponował kluczem śmigłowców rozpoznania skażeń, wówczas będzie organizowana do tego celu oddzielna sieć radiowa.

Łączność na potrzeby regulacji ruchu w toku operacji organizuje się z reguły w sieci radiowej regulacji ruchu, w składzie radiostacji sztabu armii, przedstawicieli sztabu do kontroli ruchu i komendantów dróg armijnych. Komendanci dróg armijnych będą utrzymywać łączność z komendantami odcinków dróg oraz posterunkami kontroli i regulacji ruchu.

Z przydzielonym armii batalionem przeciwdziałania radiowego należy utrzymywać niezawodną łączność na oddzielnym kierunku radiowym. Łączność dla potrzeb tego batalionu organizuje zgodnie z jego potrzebami oraz możliwościami sił i środków łączności dowódca i sztab tego batalionu.

Ze względu na rozmach współczesnej operacji zaczepnej oraz duże odległości pomiędzy punktami dowodzenia armii, częstotliwość ich zmiany, koniecznym staje się organizowanie łączności radiowej dla potrzeb kierowania pracą oddziałów i pododdziałów łączności armii. Łączność taką celowym jest organizować w sieci radiowej szefa łączności armii.

Łączność radiową współdziałania na szczeblu armii zapewnia się w sieciach i kierunkach radiowych, na częstotliwościach dyżurnego odbioru oraz poprzez oficerów kierunkowych wysyłanych do sąsiadów. Łączność współdziałania w ramach Frontu organizuje się zgodnie z wytycznymi tego sztabu. Z zasady współdziałające armie, wchodzące w skład różnych Frontów będą między sobą zapewniać łączność na oddzielnych kierunkach radiowych. Jeżeli sąsiadem okaże się armia Frontu sojuszniczego to dla zabezpieczenia łączności do sztabu tej armii wraz z przedstawicielem należy wysłać radiostację z obsługą lub samą obsługę. Sztaby armii ze składu jednego Frontu utrzymują łączność współdziałania w sposób nakazany przez sztab przełożonego.

Armia wchodząca do bitwy w drugim rzucie Frontu lub poprzez wojska działające w osłonie będzie utrzymywała łączność współdziałania na kierunku radiowym z tym sztabem lub przez oficerów kierunkowych.

Łączność współdziałania z jednostkami rakietowymi Frontu utrzymuje się przez przedstawicieli przybywających do sztabu armii i związków taktycznych.

Łączność współdziałania armii ogólnowojskowej z armią lotniczą zapewnia się poprzez stanowisko współdziałania z lotnictwem /SWL/, które rozmieszcza się w pobliżu SD armii oraz punkty naprowadzania naziemnego /PNN/ przy SD związków.

Aby zapewnić łączność między desantami taktycznymi i pułkami pierwszego rzutu organizuje się oddzielne sieci lub kierunki radiowe, podobnie zapewnia się łączność pomiędzy wojskami działającymi na spotkanie. Organizację i pracę tej łączności ustala związek operacyjny organizujący i wysyłający desant taktyczny.

Łączność współdziałania z desantami o znaczeniu operacyjnym zapewnia się w sieciach radiowych organizowanych przez sztab Frontu oraz na częstotliwościach dyżurnego odbioru lub przez przedstawicieli sztabu armii lub sztabu Frontu.

W wypadku działań wzdłuż wybrzeża morskiego łączność współdziałania z marynarką wojenną organizuje się na kierunkach /sieciami/ radiowych oraz przez oficerów kierunkowych lub przedstawicieli wysyłanych ze środkami łączności. Z zasady marynarka wojenna wysyła swoich przedstawicieli do sztabów wojsk lądowych. Szczególnie dokładnej organizacji współdziałania z marynarką wojenną wymaga się w wypadku prowadzenia operacji desantu powietrzno-morskiego. W tym wypadku opracowuje się dokładne dokumenty dotyczące łączności współdziałania na czas trwania operacji.

Łączność współdziałania pomiędzy elementami ugrupowania operacyjnego armii zapewnia się w sieciach radiowych i na częstotliwościach dyżurnego odbioru. Ponadto na potrzeby współdziałania może być wykorzystywana łączność dowodzenia.

Łączność radiową tyłów armii organizuje się ze sztabem armii oraz z oddziałami i urządzeniami tyłowymi armii, z kwatermistrzem Frontu i kwatermistrzami podległych związków /oddziałów/.

Ze sztabem armii łączność KSD zapewnia się w sieci punktów dowodzenia armii z możliwością wyprowadzenia na kierunek lub na oddzielnym kierunku radiowym.

Między KSD armii i Frontu utrzymuje się łączność w sieci radiowej kwatermistrzostwa Frontu z możliwością wprowadzenia kwatermistrza armii na oddzielny kierunek literodrukowy.

Łączność^{x/} między KSD armii a KSD związków taktycznych i oddziałów armii zapewnia się w kilku sieciach radiowych.

x/ Szczegółowa organizacja łączności tyłów armii opisana jest w oddzielnym skrypcie.

Z zasady w jednej sieci radiowej zapewnia się łączność z kwatermistrzami dywizji. W oddzielnej sieci radiowej utrzymuje się łączność z kwatermistrzami związków i oddziałów rodzajów wojsk. Do kolejnej sieci radiowej włącza się kwatermistrzów związków i oddziałów wsparcia i wzmocnienia. W wypadku posiadania dostatecznej ilości sprzętu należy zapewnić możliwość wyprowadzenia do pracy na kierunek radiowy literodrukowy korespondentów wyżej wymienionych sieci, a przede wszystkim kwatermistrzów dywizji.

Ponadto na potrzeby kwatermistrza armii organizuje się łączność radiową do zapewnienia kierowania pracą oddziałów i urządzeń tyłowych w oddzielnych sieciach i kierunkach radiowych.

Organizacja łączności radioliniowej i przewodowej:

Środki radioliniowe i przewodowe wykorzystywane są w systemie łączności armii w ścisłym powiązaniu ze sobą. Jednak wysokie tempo operacji pozwala na wykorzystanie środków przewodowych w sposób ograniczony, szersze wykorzystanie mogą one znaleźć w rejonie wyjściowym, natomiast w toku operacji w przeważającej mierze stosowane będą środki radioliniowe. Jednoczesne wykorzystywanie środków radioliniowych i przewodowych w toku operacji będzie możliwe na osi łączności.

Organizując łączność radioliniową i przewodową w operacji zaczepnej armii nieodzownym jest uwzględnić pewność i trwałość ich pracy w położeniu wyjściowym oraz możliwość szybkiego rozwijania.

Szczególnego znaczenia, ze względu na szybkość nawiązania łączności na stosunkowo znacznych odległościach, trudność podsłuchu i dywersji ze strony nieprzyjaciela oraz wysoką jakość kanałów przesyłowych pozwalających na przekazywanie sygnałów telefonicznych, telegraficznych, fototelegraficznych i telewizyjnych nabiera łączność radioliniowa i obok łączności radiowej spełnia ona zasadniczą rolę w zapewnieniu dowodzenia i współdziałania we współczesnej operacji.

Łączność radioliniową organizuje się na osi lub na kierunkach łączności lub na osi i kierunkach.

Najbardziej efektywna jest łączność organizowana na kierunkach. Kierunki te mogą być organizowane z każdego punktu dowodzenia armii. W najszerszym zakresie łączność radioliniową na kierunkach rozbudowuje się z WSD. Kierunki te będą organizowane do dywizji pierwszego rzutu, ABROT /lub dywizjonów ABROT/, jednostek przeciwlotniczej artylerii raketowej.

Oś radioliniowo-przewodowa rozbudowywana jest po osi przesunięcia SD armii, zapewnia to utrzymanie łączności pomiędzy SD a WSD armii oraz SD armii z dywizjami pierwszego rzutu i z WSD armii, z dywizjami drugiego rzutu i KSD armii.

W toku operacji łączność radioliniowa może być organizowana tylko na osi. Ze względu na szerokość pasa działania armii może być organizowana oś główna i pomocnicza. Oś główna powinna być budowana od KSD na kierunku przesuwania SD armii na całą głębokość operacji. Może ona być budowana przy pomocy środków radioliniowych i przewodowych. W wypadku niemożliwości budowy linii kablowej należy budować podwójną oś radioliniową.

Pomocnicza oś budowana jest od SD lub od jednego z PWŁ na kierunku działań jednego ze zgrupowań armii. Może ona być budowana na całą głębokość operacji, jednak najczęściej na głębokość jednego z zadań operacyjnych armii. Pomocnicza oś budowana jest z zasady tylko środkami radioliniowymi.

Posiadanie dwóch kierunków osiowych powiązanych między sobą pomocniczymi węzłami łączności pozwala zachować ciągłość łączności przy zmianie kierunków rozmieszczenia SD armii /w wypadku zmiany głównego wysiłku armii/, z dywizjonami ABROT w wypadku zmiany kierunku ich działań a także ze środkami OPL oraz tyłami armii. W wypadku braku dostatecznej ilości środków buduje się tylko jedną oś łączności.

Połączenia rokadowe środkami radioliniowymi i przewodowymi budowane są w celu zapewnienia manewru kanałami w systemie łączności oraz powiązania z systemem łączności Frontu i sąsiadami.

W toku operacji, połączenia rokadowe powinny być budowane na rubieżach rozwijania SD armii. Należy zakładać, że połączenia te będą budowane tylko środkami radioliniowymi, po-

nieważ ze względu na tempo operacji linii przewodowej nie nadszły się budować. W niektórych wypadkach połączenia rokadowe mogą być budowane na rubieżach rozmieszczenia punktów dowodzenia dywizji pierwszego rzutu.

Węzły łączności systemu łączności armii na okres operacji będą spełniać właściwie swoją rolę jeżeli będą odpowiednio rozmieszczone. Dlatego też miejsca ich rozmieszczenia powinny odpowiadać następującym wymaganiom:

- możliwość rozwinięcia węzła łączności w jak najkrótszym czasie przy minimalnym użyciu sił;
- sprzyjać maskowaniu węzła łączności oraz obronie i ochronie sił i środków łączności przeznaczonych do eksploatacji dużego węzła;
- umożliwiać skryte i dogodne dojazdy do węzła łączności.

Węzły łączności rozbudowuje się w rejonie punktów dowodzenia, natomiast nadajniki radiostacji średniej i dużej mocy rozmieszcza się z dala od miejsc pracy oficerów sztabu w celu utrudnienia wykrycia przez nieprzyjaciela rejonu rozmieszczenia punktu dowodzenia.

Podczas przesunięcia węzłów łączności w toku operacji należy zachowywać ciągłość pracy systemu łączności armii. Osiąga się to przez zapewnienie łączności w ruchu i odpowiednie uruchomienie środków radiowych, radioliniowych i ruchomych oraz terminową organizację łączności z nowych rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia armii.

Do nowego rejonu rozmieszczenia punktów dowodzenia siły i środki łączności przybywają wraz z grupą oficerów sztabu wydzieloną do zorganizowania punktu dowodzenia w tym rejonie. Do czasu przybycia w nowy rejon punktu dowodzenia dowódcy lub sztabu /kwatermistrza/ powinny być zorganizowane zasadnicze kierunki łączności z przełożonym i podwładnymi.

Pomocnicze węzły łączności w toku operacji organizowane będą na osiach łączności, z zasady w miejscach przecięcia się osi z połączeniami rokadowymi lub na czole osi, jeżeli nie buduje się połączeń rokadowych. Zakłada się, że w toku operacji PWŁ będą rozmieszczane w odstępach 35-40 km na kierunkach budowy osi łączności.

Łączność radioliniowa i przewodowa z dowództwem Frontu będzie organizowana siłami i środkami tego dowództwa bezpośrednio do SD armii.

Kierunek radioliniowo-przewodowy zorganizowany w rejonie wyjściowym z SD Frontu do armii będzie wydłużony w miarę przesuwania SD armii na całą głębokość operacji. Kierunek ten /może być budowany wspólnie siłami Frontu i armii/ będzie dostosowywany do wymagań wynikających z potrzeb dowództw rodzajów wojsk i szefów służb Frontu i armii.

Łączność przewodowa od KSD armii do RBA i wewnątrz tyłów armii będzie budowana tylko w sprzyjających warunkach. W praktyce będą wykonywane tylko krótkie kierunki i odcinki linii kablowych, stanowiących podłączenie dowództw do urządzeń linii stałej, zasadniczych i pomocniczych węzłów łączności szczebla armijnego oraz określonych stacji radioliniiowych.

Organizacja łączności środkami ruchomymi. W armii i związkach taktycznych obieg poczty tajnej organizuje się przez główne, wysunięte i tyłowe składnice meldunkowe.

Łączność środkami ruchomymi ze związkami i oddziałami pierwszego rzutu armii zapewnia się na osi przez wysunięte składnice meldunkowe. Łączność tego rodzaju zapewniana jest również podczas wprowadzenia do bitwy kolejnych związków taktycznych, odpierania przeciwuderzeń nieprzyjaciela, forsowania przeszkód wodnych oraz w pościgu.

Sprawne dostarczenie korespondencji do walczących wojsk, w niektórych wypadkach aż do pułku włącznie zapewnia się siłami i środkami WSM na kierunkach. Z pozostałymi związkami i oddziałami oraz sąsiadami przesyła się korespondencję sposobem marszrut okrężnych, a niekiedy na kierunkach ze składnic meldunkowych SD i KSD.

Dokumenty bojowe dostarcza się poza wszelką kolejnością za pomocą śmigłowców armii lub dywizji. Pozostałe dokumenty dostarcza się zgodnie z opracowanym planem wymiany dokumentów tajnych.

Podczas znajdowania się sztabów w ruchu korespondencja przesyłana jest za pomocą śmigłowców. Naprowadzanie śmigłowców oraz rozpoznawanie ich w nocy odbywa się za pomocą radiostacji pokładowych śmigłowców oraz naziemnych posterunków łączności z lotnictwem.

III. Organizacja i praca poczty polowej

Poczta polowa jest przeznaczona do zapewnienia łączności pocztowej dla potrzeb armii, związków taktycznych, oddziałów oraz wszystkich żołnierzy między sobą, z ludnością w kraju oraz z instytucjami i organizacjami cywilnymi.

Z tego względu dowództwo armii oraz aparat partyjno-polityczny obowiązany jest udzielać jak najdalej idącej pomocy w organizacji i pracy poczty polowej.

Do zadań wojskowej poczty polowej armii należy przyjmowanie, przesyłanie i doręczanie przesyłek pocztowych, czasopism i wydawnictw kierowanych na adres armii oraz podległych jej związków, oddziałów i żołnierzy oraz przyjmowanie od nich i wysyłanie korespondencji zgodnie z przeznaczeniem.

Na szczeblu armii organizuje się następujące organa wojskowej poczty polowej:

- wojskową bazę poczty polowej armii, przeznaczoną do pośredniczenia w wymianie poczty pomiędzy rozdzielnią pocztową Frontu a wojskowymi stacjami i agencjami pocztowymi armii oraz podległych związków taktycznych i oddziałów;
- wojskowe stacje pocztowe armii /trzy przeznaczone do obsługi SD, WSD, KSD armii;
- na jedną-dwie dywizje organizowany jest punkt wymiany poczty polowej, skład których wydziela się jest ze składu wojskowej bazy poczty polowej armii, a ich zadaniem jest pośredniczenie w wymianie poczty pomiędzy bazą pocztową armii, a stacjami i agencjami poczty polowej tych związków /oddziałów/.

Wojskowa baza poczty polowej armii rozmieszcza się w pobliżu KSD armii. W toku operacji przemieszczana jest z tym punktem dowodzenia.

Wojskowe stacje poczty polowej armii rozmieszcza się na punktach dowodzenia /SD, WSD, KSD/ w rejonie zakwaterowania pododdziałów obsługi. W toku operacji przemieszcza się wraz z tymi punktami dowodzenia.

Wojskowe punkty wymiany poczty polowej rozmieszcza się na rubieży KSD dywizji pierwszego rzutu, na rubieży punktów dowodzenia związków taktycznych drugiego rzutu oraz w rejonie

odwodów specjalnych i innych oddziałów wchodzących w skład armii.

Wojskowe stacje poczty polowej dywizji rozmieszcza się przy KSD dywizji, natomiast do obsługi SD i WSD dywizji organizuje się wysunięty pocztowy punkt usługowy siłami stacji pocztowej. Taki punkt może być również organizowany dla obsługi podległych oddziałów tyłowych armii przy RBA siłami wojskowej stacji poczty polowej KSD.

W toku operacji wojskowe punkty wymiany poczty polowej przemieszczają się do przodu stosownie do położenia stacji pocztowych, z którymi dokonują wymiany poczty.

Przewóz i dostarczanie przesyłek pocztowych oraz prasy z punktów wymiany rozdzielni poczty polowej Frontu do wojskowej bazy poczty polowej armii i armijnych punktów wymiany, odbywa się siłami i środkami wojskowej bazy poczty polowej armii. Z armijnych punktów wymiany do wojskowych stacji /agencji/ poczty polowej związków taktycznych /oddziałów/ dostarcza się pocztę oraz prasę siłami i środkami wojskowych stacji poczty polowej, do których są adresowane.

Wojskowe stacje poczty polowej obsługujące SD, WSD oraz KSD armii będą wymieniać pocztę w najbliższych punktach wymiany swoimi siłami i środkami.

Dostarczanie i wymiana poczty w poszczególnych organach wojskowej poczty polowej odbywa się na podstawie ustalonych wykazów /grafików/ dwa razy na dobę.

Terminy wymiany poczty we frontowych i armijnych punktach wymiany poczty polowej podaje się w dyrektywie łączności Frontu oraz zarządzeniu łączności armii.

Obrót pieniężny /gotówkowy i bezgotówkowy/ realizuje się poprzez kasy i oddziały polowe banku.

W okresie przebywania wojsk w rejonach alarmowych przesyłanie korespondencji jawnej zapewnia się na organizowanych przez jednostki wojskowe wydłużonych kierunkach z placówek telekomunikacyjnych Ministerstwa Łączności. Przesyłki pocztowe przeznaczone dla sztabów i żołnierzy powinny być adresowane według systemu przyjętego w okresie pokoju, w rejonach alarmowych muszą być jednak sformowane organa poczty polowej armii, które rozpoczną pracę na odpowiednie zarządzenie. Przed wyjściem z rejonu alarmowego należy dokonać wyrejestrowania się z placówek

pocztowo-telekomunikacyjnych MŁ, które napływającą korespondencję powinny przesyłać na adres placówki rozdzielczej okręgu wojskowego uprawnionej do przesyłania poczty jawnej odnośnym adresatom.

W toku przegrupowania, korespondencję jawną przesyła się według zasad stosowanych w rejonach alarmowych, poprzez placówkę rozdzielczą okręgu wojskowego a dostarczanie poczty w ruchu odbywa się przy pomocy ruchomych środków łączności.

W rejonie wyjściowym uruchamia się wojskowy system poczty polowej armii /jego pełne uruchomienie następuje po ogłoszeniu mobilizacji/. W okresie tym zmienia się numery jednostek wojskowych na numery poczty polowej i wprowadza się nowy system adresowania przesyłek pocztowych.

Korespondencję jawną i prasę przesyła się do podległych związków taktycznych i oddziałów przez organa poczty polowej armii.

IV. Kierowanie łącznością

Rola szefa łączności w zakresie kierowania łącznością armii we współczesnych warunkach znacznie wzrosła. Do jego obowiązków należy nie tylko organizacja i kierowanie pracą łączności armii lecz również stawianie zadań wobec szefów łączności podległych związków i oddziałów oraz okazywanie im niezbędnej pomocy.

Szef łączności armii obowiązany jest kierować organizacją i pracą systemu łączności osobiście a kontrolować pracę tego systemu przez swoich zastępców i oficerów z oddziału łączności armii. Ponieważ praca systemu łączności uzależniona jest od potrzeb i wymagań dowodzenia, dlatego też szef łączności i cały oddział łączności powinni swoje obowiązki wykonywać w ścisłym powiązaniu z oddziałem operacyjnym sztabu armii, sztabami rodzajów wojsk, szefami służb, kwatermistrzostwem i podległymi szefami łączności.

W celu prawidłowego zaplanowania organizacji łączności w rejonach alarmowych, na czas przegrupowania i operacji, szef łączności powinien dysponować odpowiednimi danymi o sytuacji operacyjnej i sytuacji łączności armii. Każda konkretna sytuacja w początkowym okresie wojny, będzie miała ogromny wpływ na organizację łączności i zapewnienie potrzeb dowodzenia.

Na podstawie zmiany sytuacji operacyjnej, wyposażenia i organizacji oddziałów łączności, stanu sieci telekomunikacyjnej, szef łączności armii powinien wnieść uzupełnienia do opracowanego w okresie pokoju planu łączności oraz do planów łączności podległych armii związków i oddziałów.

W okresie zagrożenia oddział łączności armii będzie kierował doprowadzeniem do stanu pełnej gotowości bojowej oddziałów łączności armii oraz przygotowaniem ich do wykonania stojących przed nimi zadań.

Podczas znajdowania się wojsk w rejonie alarmowym i w czasie przegrupowania, w wyniku zaistniałych zmian w organizacji łączności zajdzie potrzeba postawienia uzupełniających zadań wobec oddziałów łączności sztabu armii, dowódców oddziałów łączności oraz szefów łączności podległych związków i oddziałów oraz może zajść potrzeba uaktualnienia danych dla łączności z sąsiednimi i współdziałającymi sztabami.

Wykonywanie zadań stawianych wobec łączności w tych okresach będzie odbywało się z zasady w ograniczonym czasie oraz w warunkach, kiedy oddział łączności sztabu armii będzie znajdował się jednocześnie w kilku miejscach /WSD, SD/.

Z dowódcą armii na WSD organizowanym w rejonie wyjściowym do działań może przebywać szef łączności armii lub jego zastępca wraz z jednym oficerem. Zadaniem ich będzie zapewnienie dowódcy i jego grupie operacyjnej możliwości uzyskiwania niezbędnych danych dla wypracowania decyzji do mającej nastąpić operacji. Do ich zadań należeć będzie również przedstawianie dowódcy armii możliwości sił i środków łączności w wypadku zaistnienia zmian w planie operacyjnym.

Pozostała część oficerów w oddziale łączności sztabu armii wykonywać będzie zadania, którymi będzie zajmował się sztab armii podczas przegrupowania. Podstawowym zadaniem jednak będzie zapewnienie potrzeb dowodzenia w czasie przegrupowania. Zadaniem ich będzie również kierowanie przegrupowaniem wojsk łączności armii oraz organizacja łączności w rejonach dłuższych odpoczynków.

Trudnością w pracy oddziału łączności sztabu armii może być wprowadzenie nowego sprzętu łączności, z którym nie będą dostatecznie zapoznani oficerowie i obsługi, szczególnie powołani z rezerwy.

W wielu wypadkach, ze względu na czas w jakim powinny być zestawione łącza dla potrzeb armii w sieci telekomunikacyjnej MŻ, oficerowie oddziału łączności sztabu armii będą musieli dopomóc pracownikom nadzoru technicznego w zestawieniu tych łączy.

Praca oddziału łączności w rejonie alarmowym i podczas przegrupowania będzie polegała na tym aby dopilnować realizację przewidzianych w planie łączności przedsięwzięć, tak aby system łączności w końcowej fazie przegrupowania zabezpieczył potrzeby dowodzenia w operacji zaczepnej.

Po przybyciu wojsk armii w rejon wyjściowy lub na rubież wprowadzenia do działań, oddział łączności sztabu armii powinien w krótkim czasie zorganizować konieczną łączność w tym rejonie oraz przystąpić do planowania systemu łączności w operacji zaczepnej.

Oddział łączności sztabu armii powinien mieć zawczasu opracowany plan czynności poszczególnych oficerów oddziału jakie mogą być przewidywane w planie operacyjnym sztabu armii.

Szczególne znaczenie posiada kierowanie łącznością w toku operacji, ponieważ nie wystarczy zaplanować ten czy inny system łączności, bowiem każdorazowo musi on odpowiadać konkretnemu położeniu wojsk na polu walki. Ponadto wskutek oddziaływania nieprzyjaciela na węzły i urządzenia łączności, mogą powstawać przerwy w łączności, które wymagają natychmiastowego usunięcia lub odpowiedniego przystosowania istniejącej łączności dla zabezpieczenia dowodzenia wojskami.

Ciągłość łączności w toku operacji zaczepnej będzie wówczas zapewniona, gdy szef łączności będzie stale znał aktualne położenie operacyjne wojsk armii, miejsca rozmieszczenia punktów dowodzenia przełożonych, podwładnych i sąsiadów, zamierzenia dowódcy, jego każdą decyzję i w związku z tym otrzyma konkretne zadania do organizacji łączności. Te wszystkie dane, szef łączności armii powinien otrzymywać od dowódcy, szefa sztabu i oficerów sztabu armii. Naturalnie nie znaczy to, że szef łączności powinien biernie wyczekiwać na informacje i nowe zadania od dowódcy i szefa sztabu.

Jego obowiązkiem jest samemu zdobywać te wiadomości i przystosowywać system łączności do konkretnych warunków położenia operacyjnego wojsk armii z tym, że należy o tych czy innych wprowadzanych zmianach meldować dowódcy lub szefowi sztabu armii. Ponadto szef łączności powinien znać każdorazowo aktualną sytuację łączności armii, otrzymując dane od podwładnych funkcyjnych łączności, szefów łączności dywizji i rozpoznania.

Kierowanie łącznością przez szefa łączności armii polega na stawianiu konkretnych zadań szefom wydziałów oddziałów łączności sztabu armii, szefom węzłów łączności, szefom kierunków i osi łączności oraz podległym szefom łączności związków taktycznych i oddziałów.

Do kierowania łącznością z poszczególnych punktów dowodzenia armii /SD, WSD/, szef łączności wyznacza oficerów z oddziału łączności sztabu armii, którym podlegają wszystkie siły i środki łączności obsługujące dany punkt dowodzenia. Są oni obowiązani informować szefa łączności o stanie łączności i wszelkich zmianach jakie oni wprowadzają w zorganizowanym systemie łączności. Oni także otrzymują zadania do organizacji łączności od dowódców grup operacyjnych, rozmieszczonych na danych punktach dowodzenia.

W toku operacji zaoczepnej każdorazowo w związku z powstałą sytuacją lub też z nowo przyjętą decyzją dowódcy lub szefa sztabu powinien stawiać szefowi łączności konkretne zadania do organizacji łączności, wskazując z kim, jakimi środkami i w jakim terminie należy ją zorganizować.

Należy przy tym podkreślić, takie momenty operacji jak: wprowadzenie drugiego rzutu lub jego części do walki, odpierranie przeciwuderzeń i kontrataków nieprzyjaciela, forsowanie przeszkód wodnych, działanie na okrążenie i zniszczenie dużego zgrupowania nieprzyjaciela, wprowadzenie do bitwy kolejnych rzutów armii oraz w wypadku zmiany podporządkowania związków i oddziałów w toku operacji, w których zazwyczaj powstają zmiany w systemie łączności. W tych wypadkach, na podstawie otrzymanych zadań, oddział łączności sztabu armii wydziela konieczne siły i środki łączności oraz organizuje potrzebny system łączności, uwzględniając przy tym już zorganizowany system łączności.

Szczególne znaczenie posiada prawidłowe i w odpowiednim czasie kierowanie łącznością przez dowódcę, szefa sztabu, kwatermistrza i dowódcę grupy operacyjnej na WSD podczas zmiany punktów dowodzenia armii, ponieważ wymaga to przeniesienia węzłów łączności i organizowania łączności z tych punktów.

Stawiając zadania do zmiany węzłów łączności w nowy rejon punktu dowodzenia, należy podawać:

- nowy rejon punktu dowodzenia;
- z kim i jakimi środkami nawiązać łączność z nowego rejonu oraz jej gotowość;
- w jakim zakresie rozbudować łączność przewodową na punkcie dowodzenia;
- kto pozostanie na starym punkcie dowodzenia i jakie środki łączności pozostawić do jego dyspozycji w czasie przesunięcia grupy operacyjnej na nowy punkt dowodzenia;
- rozmieszczenie i sposób pracy radiostacji w toku przesunięcia grupy operacyjnej do nowego rejonu.

Węzeł łączności zasadniczego SD armii powinien być przenoszony tak, aby nie była naruszona ciągłość łączności. Osiąga się to przez właściwe urzutowanie sił i środków łączności podczas przenoszenia węzła i zorganizowania łączności na nowym zasadniczym SD w określonym czasie z jednoczesnym utrzymaniem łączności na starym SD do czasu przejścia sztabu. Siły i środki łączności zwija i przenosi się ze starego SD za zezwoleniem szefa sztabu armii.

Siły i środki łączności węzłów łączności KSD i WSD z reguły nie rzutuje się a przenosi się jednocześnie z grupami operacyjnymi. W czasie przechodzenia dowódcy, sztabu lub grupy operacyjnej WSD na nowy punkt dowodzenia w toku operacji, oddział łączności sztabu armii powinien im zapewnić łączność w ruchu.

Osiąga się to przez stosowanie radia, środków ruchomych, samolotów i śmigłowców łączności.

Środki radiowe przesuwa się razem z dowódcą i sztabem, prowadząc pracę w ruchu a w wypadkach koniecznych na krótkotrwałych postojach. Na czole kolumny sztabu grupy operacyjnej przesuwa się składnica meldunkowa z dostateczną ilością ruchomych środków łączności.

W wypadku konieczności przekazania określonej grupie operacyjnej dowodzenia pewnymi związkami i odwodami specjalnymi armii dla wykonania określonego zadania, dowódca lub szef sztabu stawia zadanie szefowi łączności armii, podając: skład grupy operacyjnej i jej rozmieszczenie, skład zgrupowania bojowego i jego zadania, jakimi środkami i w jakim terminie zorganizować łączność. Na tej podstawie szef łączności wydziela konieczne siły i środki łączności, organizuje wymaganą łączność dla tej grupy operacyjnej lub też przystosowuje istniejący system łączności dla potrzeb tej grupy.

Podczas forsowania przeszkody wodnej, szef łączności całą pracę przygotowawczą dotyczącą zapewnienia łączności przeprowadza w rejonie wyjściowym. Z chwilą podchodzenia wojsk do przeszkody wodnej szef łączności na podstawie ^{zebranych meldunków i otrzymanych wiadomości} winien na czas skierować siły i środki łączności przeznaczone do zabezpieczenia łączności na przeprawach. W tym celu uruchamia zaplanowaną łączność dla potrzeb technicznego kierowania przeprawą, wykorzystując środki łączności pododdziałów wojsk inżynieryjnych lub przydzielając je z odwodu.

W celu utrzymania ciągłej łączności podczas operacji zaczepnej, oddział łączności sztabu armii powinien stosować manewr siłami i środkami łączności. Stosowanie manewru siłami i środkami jest możliwe w wypadku posiadania dostatecznie silnych odwodów sił i środków łączności, które rozmieszcza się w rejonach punktów dowodzenia armii i odtwarza się w miarę ich zużycia.

Odwody sił i środków łączności mogą w toku operacji być wykorzystane do:

- odbudowy łączności w wypadku jej naruszenia przez uderzenia środków masowego rażenia wykonane przez nieprzyjaciela;
- organizacji dodatkowej łączności, koniecznej w związku z powstałą nową sytuacją i nową decyzją dowódcy armii;
- wzmocnienia, w koniecznych wypadkach podległych związków i oddziałów.

Z chwilą opanowania rubieży zadania każdego dnia operacji, na podstawie powziętej decyzji przez dowódcę i wytycznych szefa sztabu armii, szef łączności armii winien przyjąć

decyzję do wprowadzenia zmian w zaplanowanym systemie łączności w celu zabezpieczenia łączności w następnym dniu operacji.

Wprowadzane ewentualne zmiany w systemie łączności doprowadza się w formie zarządzenia do podległych sztabów. Jednocześnie oddział łączności sztabu armii, powinien kierować zabezpieczeniem łączności na tej rubieży, uporządkować oddziały i pododdziały łączności armii oraz przygotować konieczne środki do zapewnienia łączności w następnym dniu operacji.

W wypadku wykonania uderzenia atomowego przez nieprzyjaciela na wojska armii, szef łączności obowiązany jest:

- przedsięwziąć środki w celu natychmiastowej odbudowy uszkodzonej łączności, szczególnie ze związkami, które znalazły się w rejonie uderzenia;
- zapewnić łączność ze związkami /oddziałami/ i odwodami armii wysuwanymi na kierunku uderzeń jądrowych nieprzyjaciela;
- wyznaczyć określone marszruty dla ruchomych środków łączności;
- ustalić straty w siłach i środkach łączności, zorganizować ich uzupełnienie i przedsięwziąć środki w celu przywrócenia gotowości bojowej oddziałów i pododdziałów łączności.

W wypadku konieczności przejęcia dowodzenia wojskami armii przez WSD, szef łączności powinien:

- powiadomić szefów łączności podległych współdziałających oraz szefa łączności Frontu o przejęciu dowodzenia przez WSD;
- w zależności od potrzeb zorganizować dodatkową łączność, w celu zapewnienia ciągłego dowodzenia wojskami z WSD;
- przygotować siły i środki łączności do rozwijania węzła łączności na nowym SD.

Przy stosowaniu przez nieprzyjaciela zakłóceń radiowych, obsługi radiostacji i radiolinii samodzielnie stosują odpowiednie przedsięwzięcia zapewniające ciągłość dowodzenia. Jeśli nie odnosi to skutków, szef łączności armii ustala charakter tych

zakłóceń, zabezpiecza przekazywanie wiadomości w innych kanałach łączności oraz czyni odpowiednie kroki w celu wykrycia i zniszczenia nadajników zakłócających nieprzyjaciela.

W wypadku powstania znacznych strat w siłach i środkach łączności, szef sztabu i szef łączności obowiązani są przedsięwziąć skuteczne środki w celu ich uzupełnienia. Jeżeli nie ma ku temu możliwości, szef łączności armii obowiązany jest zabezpieczyć łączność ograniczonymi siłami i środkami. W takich warunkach należy:

- szerzej stosować organizację łączności radiowej w sieciach;
- zmniejszyć ilość sieci radiowych poprzez łączenie kilku dotychczasowych sieci w jedną;
- szeroko stosować scentralizowane kierowanie pracą nadajników i radiostacji;
- organizować łączność radioliniową na osi łączności;
- organizować łączność środkami ruchomymi sposobem marszrut okrężnych;
- wykorzystywać zdobyte środki łączności.

W głębi obrony nieprzyjaciela, wobec możliwości pozostawienia przez nieprzyjaciela niedużych grup, szczególnie dywersyjnych, szef sztabu i szef łączności winni przedsięwziąć środki mające na celu ochronę systemu łączności armii. Szczególnie należy wzmacniać ochronę i obronę węzłów łączności oraz niekiedy wydzielać patrole do ochrony linii łączności.

Jak z powyższego wynika, dowodzenie we współczesnej operacji zaczepnej początkowego okresu wojny jest niemożliwe bez dokładnie zorganizowanej i niezawodnie działającej łączności. Natomiast należyte kierowanie łącznością przez dowódcę, szefa sztabu i szefa łączności, wysoki poziom moralno-polityczny wojsk łączności są podstawowymi warunkami zapewniającymi ciągłość łączności w operacji zaczepnej.

Wykorzystana literatura:

- Biuletyn informacyjny Nr 6 /62/ z grudnia 1963 r. Wyd. MON
Nr bibl. 010258.
- Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "PODLASIE" Wyd. MON
1962 r. Nr bibl. 09542.
- Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "BAŁTYK-ODRA" Wyd.
MON 1962.
- Materiały do szkolenia operacyjnego. Wyd. MON 1963 r.
- Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "BURZA" Wyd. MON 1961r.
- Podręcznik "Organizacja swiazi w obszczewojzkowym boju
i w armiejskich operacjach" Wyd. Akademia im M.W.Frunze
Moskwa 1962 r.
- Instrukcja łączności - "Organizacja łączności w wojskach
lądowych" Wyd. MON 1961 r.
- Skrypt ASG "Operacja zaczepna armii ogólnowojskowej w
początkowym okresie wojny" Wyd. ASG - 1963 r. Nr bibl.
03144.
- Skrypt ASG "Praca sztabu armii w operacji zaczepnej z
uwzględnieniem przegrupowania wojsk na dużą odległość"
Wyd. ASG 1963 Nr bibl. 03406.
- Skrypt ASG "Niektóre zagadnienia organizacji łączności armii
podczas przesunięcia na duże odległości" Wyd. ASG 1962 r.
Nr bibl. 01789.
- Skrypt ASG - "Organizacja łączności w operacji zaczepnej
armii" Wyd. ASG - 1961 Nr bibl. 0226.

Wykonano w 100 egz.

Egz. Nr 1-100 Bibl. Tajna

Wyk. płk Roman,
płk Lewandowski

Druk. I.O.dn.17.11.64r.

Nr ks. 03053/WW

OPRACOWALI:

płk dypl. Czesław ROMAN

płk dypl. St. LEWANDOWSKI